

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka

PROJEKT DO KONSULTACJI – 31.10.2014

Opracowana w ramach projektu „Obszar funkcjonalny Ziemi Lęborskiej” dla Gminy Miasto Lębork, Gminy Nowa Wieś Lęborska, Gminy Wicko, Gminy Miejskiej Łeba, Gminy Cewice, Gminy Łęczyce oraz Powiatu Lęborskiego.

Zespół autorski:

dr hab. Wojciech Dziemianowicz

Jan Charkiewicz

Klaudia Peszat

Michał Bil

Magda Lewandowska

dr Katarzyna Szmigiel-Rawska

GEOPROFIT

Warszawa-Lębork, 2014 r.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści:

WPROWADZENIE	4
1. WIZJA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO ŁĘBORKA W 2020 ROKU	6
2. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DLA STRATEGII MOF	7
2.1. UWARUNKOWANIA EUROPEJSKIE.....	7
2.2. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020. REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	8
2.3. KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA DO 2020 ROKU (ZAŁOŻENIA)	9
2.4. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	9
2.5. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2020	10
2.6. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	10
2.7. REGIONALNE PROGRAMY STRATEGICZNE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	11
3. SYNTETYCZNA DIAGNOZA MOF	13
3.1. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE	13
3.2. KONKURENCJA O MIESZKAŃCÓW	14
3.3. KONKURENCJA O TURYSTÓW	21
3.4. KONKURENCJA O INWESTORÓW	30
3.5. KONKURENCJA O FUNDUSZE	34
4. ANALIZA SWOT	36
5. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ MOF ŁĘBORKA	40
5.1. CEL 1. ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI MOF	41
5.2. CEL 2. POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ MOF	43
5.3. CEL 3. WZMOCNIENIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH MOF	45
6. ZAŁOŻENIA REALIZACJI I MONITORINGU STRATEGII	46
7. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	47
7.1. PROGRAMOWANIE PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020 – UMOWA PARTNERSTWA	47
7.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020.....	48
7.3. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	49
7.4. ZAŁOŻENIA KRAJOWEJ POLITYKI MIEJSKIEJ DO 2020 ROKU	49
7.5. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2020	50
7.6. REGIONALNY PROGRAM STRATEGICZNY W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI KULTURALNEJ I TURYSTYCZNEJ „POMORSKA PODRÓŻ”	51
7.7. REGIONALNY PROGRAM STRATEGICZNY W ZAKRESIE TRANSPORTU „MOBILNE POMORZE”	51
7.8. REGIONALNY PROGRAM STRATEGICZNY W ZAKRESIE ENERGETYKI I ŚRODOWISKA „EKOEFEKTYWNE POMORZE”	52
7.9. REGIONALNY PROGRAM STRATEGICZNY W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA „ZDROWIE DLA POMORZAN”	53
7.10. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	53
8. LITERATURA	54
9. ZAŁĄCZNIK 1 – PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE W RAMACH ZPT	55

Używane skróty:

Skrót	Rozwinięcie
6PR / 7PR	Szósty / Siódmy Program Ramowy UE w zakresie badań i rozwoju technologicznego
B+R	Badania i rozwój
DK	Droga krajowa
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
JBR	Jednostka badawczo-rozwojowa
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie
LGD	Lokalna grupa działania
LHDI	Lokalny wskaźnik rozwoju społecznego (ang. <i>Local Human Development Index</i>)
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Regionalnego
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny Lęborka (MOF Lęborka)
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	Organizacje pozarządowe (ang. <i>Non-Governmental Organisations</i>)
OSI	Obszar strategicznej interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
PK	Park krajobrazowy
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PN	Park narodowy
PO WER	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (2014-2020)
PPP	Partnerstwo publiczno-prywatne
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RPO WP 2014-2020	Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SPS ZOZ	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (nazywana średniookresową Strategią Rozwoju Kraju)
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
UE	Unia Europejska
WPR	Wspólna polityka rolna
ZPT	Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne

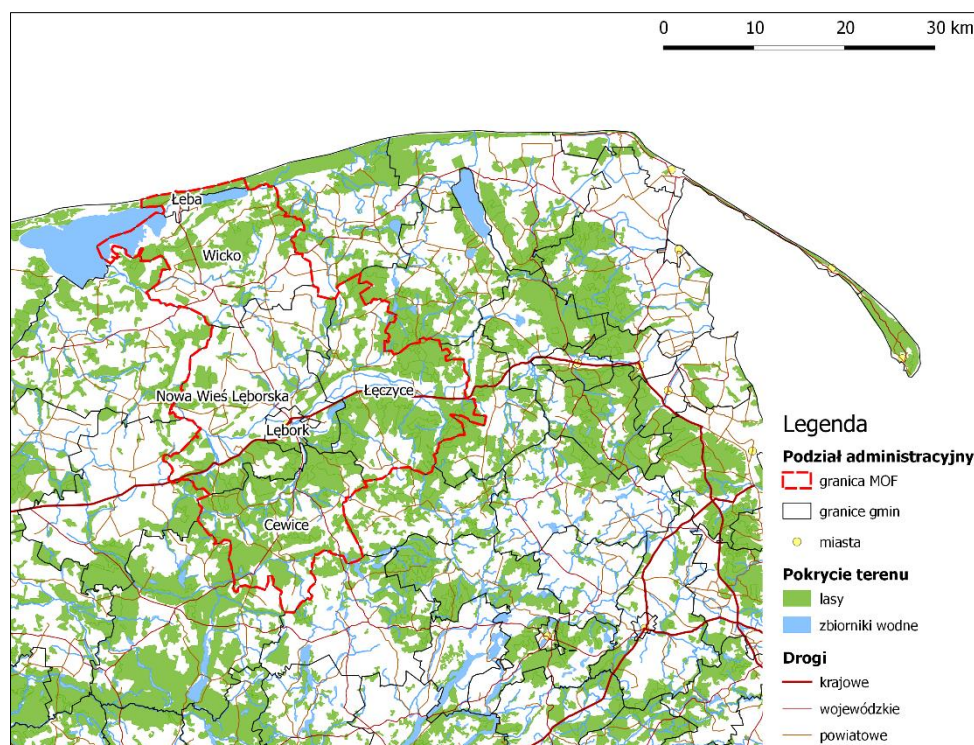
WPROWADZENIE

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łęborka wypracowana została wspólnie przez sześć samorządów lokalnych oraz samorząd powiatowy. Obejmuje najważniejsze zagadnienia, które podejmowane będą razem – ponad granicami administracyjnymi gmin. Misją dokumentu jest ułatwienie koordynacji działań – odpowiedzi na wyzwania rozwojowe, także w oparciu o dostępne środki publiczne z regionalnego i krajowych programów operacyjnych.

Miejski Obszar Funkcjonalny Łęborka (MOF Łęborka) tworzy sześć powiązanych funkcjonalnie gmin – cały powiat łęborski oraz jedna gmina z powiatu wejherowskiego (Mapa 1):

- Miasto Łębork,
- Gmina Cewice,
- Gmina Nowa Wieś Łęborska,
- Gmina Wicko,
- Miasto Łeba,
- Gmina Łęczyce (z powiatu wejherowskiego).

Mapa 1. Miejski Obszar Funkcjonalny Łęborka

Źródło: opracowanie własne

Tak wyznaczony obszar ma powierzchnię 939 km², co stanowi 5% województwa pomorskiego. MOF zamieszkiwany jest przez 78 tysięcy osób, czyli około 3% ludności Pomorza. MOF Łęborka jest jednym z dziewięciu miejskich obszarów funkcjonalnych na terenie województwa, w których koordynowane będą działania rozwojowe. W zależności od rangi głównego ośrodka, na Pomorzu wyróżniono:

- Obszar Metropolitalny Trójmiasta,
- obszar funkcjonalny miasta regionalnego, tj. Słupska,

- obszary funkcjonalne miast subregionalnych – Kwidzyna, Lęborka, Malborka, Starogardu Gdańskiego, Kościerzyny, Bytowa oraz Chojnice-Człuchów.

W województwie pomorskim narzędziem wzmacniającym koordynację polityki rozwojowej na obszarach funkcjonalnych są Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (ZPT).¹ Instrument ten adresowany jest do węższej definiowanego obszaru funkcjonalnego Lęborka – obejmuje Lębork oraz gminę Nowa Wieś Lęborska i gminę Łęczycę. Nie stanowi to jednak przeszkody dla wspólnego planowania rozwoju w szerszym, opisanym we wstępie, zasięgu MOF. Ponadto, instrument ZPT przewiduje wspieranie projektów realizowanych w szerszym partnerstwie i o oddziaływaniu wykraczającym poza ten wąsko wyznaczony obszar.

Strategia nie definiuje zamkniętej listy konkretnych projektów do realizacji – jej zadaniem jest wyznaczenie najważniejszych kierunków, w ramach których takie projekty powinny być wdrażane. Odnosi się natomiast do przedsięwzięć wynegocjowanych w ramach instrumentu Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych.

Strategia przygotowana została w ramach projektu pn. „Obszar Funkcjonalny Ziemi Lęborskiej”, współfinansowanego jest ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.²

¹ Natomiast wobec Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne).

² Partnerzy projektu: Gmina Miasto Lębork, Gmina Nowa Wieś Lęborska, Gmina Wicko, Gmina Miejska Łeba, Gmina Cewice, Gmina Łęczycę oraz Starostwo Powiatowe w Lęborku.

1. WIZJA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO LĘBORKA W 2020 ROKU

Wizja Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka w 2020 roku nie jest wizją poszczególnych gmin, lecz dojrzeniem możliwości uzyskania synergii dzięki współpracy. Wizja odnosi się do oczekiwanych efektów tej współpracy:

**Ziemia Lęborska – spójny i konkurencyjny obszar zrównoważonego rozwoju,
w pełni wykorzystujący potencjały lokalne
oraz bliskość Metropolii Trójmiejskiej**

Ziemia Lęborska – Miejski Obszar Funkcjonalny Lęborka (MOF) to obszar wynikający z funkcji, jakie łączą miasto z jego otoczeniem. Jest on osadzony w szerszym kontekście przestrzennym i historycznym. „Ziemia Lęborska” jest natomiast pojęciem spajającym obszar MOF, wzmacniającym identyfikację oraz tożsamości lokalną.

Obszar spójny – to obszar dobrze skomunikowany wewnętrznie, połączony odpowiednią siecią dróg i systemem komunikacji. To także obszar spójnego planowania przestrzennego. W wymiarze społecznym – to obszar, na którym funkcjonują silne partnerstwa i ograniczane jest wykluczenie społeczne. Do 2020 roku MOF Lęborka będzie skoncentrowany na rozwoju przenikających się funkcji:

- gospodarczych, opartych na sieciach producenckich;
- wypoczynkowych, których głównym węzłem będzie Łeba;
- zdrowotnych, których głównym węzłem będzie Lębork.

Obszar konkurencyjny – to obszar, który lepiej niż inne jednostki radzi sobie z procesami rozwojowymi, a także dostrzega i wykorzystuje szanse w swym otoczeniu. Konkurencyjność MOF opierała się będzie na różnego rodzaju sieciach – sieciowej ofercie turystycznej, współpracy grup producentów i partnerstwie organizacji społecznych.

Obszar zrównoważonego rozwoju – działania planowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju uwzględniają jednocześnie wymiar społeczny, gospodarczy i ekologiczny. Przyroda jest zasobem, który wykorzystywany będzie do rozwoju MOF i jest jednocześnie walorem, który należy chronić.³

Wykorzystanie potencjałów lokalnych – Strategia opiera się na wewnętrznych potencjałach MOF – materialnym (np. przyrodniczym), jak i niematerialnym (w tym kulturowym). Wykorzystanie potencjałów lokalnych to także wzmocnienie partnerstw – działania w MOF dotyczą zarówno władz samorządowych na poziomie gminnym, jak i powiatowym, a także różnych organizacji działających na naszym terenie. Współpraca jest niezbędna aby w ramach MOF budować rozwiązania sieciowe (szczególnie w turystyce). Współpraca w MOF ma także ułatwić poszerzanie kontaktów z instytucjami zagranicznymi;

Wykorzystanie bliskości metropolii trójmiejskiej – położenie w bezpośredniej bliskości Trójmiasta oznacza, że MOF Lęborka podlega zarówno procesom „wymywania”, jak i „rozprzestrzeniania” czynników rozwojowych. Położenia „w cieniu” dużej aglomeracji nie da się zmienić, można za to wykorzystać zjawiska i procesy, które przyczynią się do rozwoju całego MOF. W szczególności chodzi tu o rozwój funkcji wypoczynkowych dla mieszkańców metropolii (w tym osób starszych), dostarczanie specyficznych produktów przedsiębiorcom trójmiejskim, jak i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej wraz z poprawą połączeń z aglomeracją.

³ Szerzej o rozwoju zrównoważonym – zob. np.: *Planowanie przestrzenne w rozwoju zrównoważonym – Inspiracje projektu EcoRegion*, Gdańsk 2012.

2. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DLA STRATEGII MOF

Strategie i polityki poziomu unijnego, krajowego i regionalnego wyznaczają ramy dla planowania strategicznego w obszarach funkcjonalnych. Funkcją niniejszego rozdziału jest przytoczenie zapisów najistotniejszych dla planowania rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka, na których bazuje Strategia.

2.1. Uwarunkowania europejskie

Udział polskich miast i regionów w polityce europejskiej uwarunkowany jest dokumentami „Europa 2020” oraz „Umową partnerstwa” przyjętą przez Radę Ministrów w styczniu 2014 roku.

„Europa 2020” to najwyższy rangą dokument strategiczny Unii Europejskiej. Głównym celem rozwojowym zapisanym w tym dokumencie dla całej Unii jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. Określono ponadto pięć celów strategicznych, które opisano konkretnymi wartościami, jakie powinny zostać osiągnięte przez Unię:

1. **Zatrudnienie:** 75 proc. osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę;
2. **Badania i rozwój:** na inwestycje w badania i rozwój powinniśmy przeznaczać 3 proc. PKB Unii;
3. **Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii:** należy ograniczyć emisję gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30%, jeśli warunki będą sprzyjające); 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%;
4. **Edukacja:** ograniczenie liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10%; co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe;
5. **Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym:** zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.

Komisja Europejska określiła indywidualnie wkład dla każdego państwa w realizację tych celów, który następnie wcielany jest w życie na podstawie tzw. *Krajowego programu reform* przygotowywanego co roku. Dla Polski określono szereg szczegółowych zaleceń, z punktu widzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego Lęborka najważniejsze są:

- **w odniesieniu do zatrudnienia:** zapewnienie równomiernego, wysokiego dostępu do opieki przedszkolnej na terenach miejskich i na terenach wiejskich. Zgodnie z zapisami dokumentów UE ma się to przyczyniać do zwiększania poziomu zatrudnienia kobiet;
- **w odniesieniu do badań i rozwoju:** jednym z zaleceń KE dotyczących podnoszenia potencjału gospodarczego dla Polski jest: *podjęcie dalszych działań w celu poprawy otoczenia biznesu przez uproszczenie egzekwowania umów i wymogów dotyczących pozwoleń na budowę*. To zalecanie samorządy MOF mogą potraktować jako zachętę do współpracy administracyjnej oraz wdrażania instrumentów wspólnego planowania przestrzennego;
- **w odniesieniu do zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii:** KE zaleca inwestowanie w transport szynowy. Zmniejszaniu energochłonności sprzyja także rozwój transportu publicznego. Drugim ważnym zaleceniem jest zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – może być ono szczególnie efektywnie wdrażane przy współpracy władz terenów wiejskich i terenów miejskich.

„Umowa partnerstwa” określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk UE: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb). Odnosi się do działań w Polsce w latach 2014-2020. W Umowie opisano w sposób szczegółowy na co i przez kogo mają zostać wydane środki unijne. Ogólne założenie jest takie, że środki te mają koncentrować się na czterech priorytetach:

- otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom,
- spójność społeczna i aktywność zawodowa,
- infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia,
- środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.

Dla współpracy w MOF kluczowe wydają się:

- **Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)** – cel ten ma być realizowany przy współpracy z samorządami terytorialnymi oraz z uwzględnieniem procedur budowania specjalizacji gospodarczych. Szczególnie istotne mogą okazać się fundusze przeznaczone na wzmacnianie sieci przedsiębiorców, w tym klastrów i grup producenckich umożliwiające pokrycie kosztów współpracy przedsiębiorców z różnych części i różnych branż w MOF;
- **Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach** – którego realizacja ma być uzależniona od lokalnych planów gospodarki niskoemisyjnej. Jego elementem ma być promowanie „czystego” transportu w miastach uwzględniającego rosnące potrzeby mobilności mieszkańców miast i ich obszarów funkcjonalnych a także wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- **Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.** W szczególności, że zgodnie z zapisami Umowy: *inwestycje w tzw. drogi lokalne możliwe jedynie, gdy stanowią one element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją, zrównoważoną mobilnością miejską (przebudowa infrastruktury transportu miejskiego) lub usprawniają połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodków aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych, lotnisk), zapewniają konieczne połączenie z siecią autostrad i dróg krajowych lub gdy uzupełniają luki w połączeniach transgranicznych.* Co oznacza, że współpraca samorządowa może umożliwić uzasadnienie wybranych inwestycji drogowych.

Przedmiotem współpracy mogą być również wszystkie pozostałe tematy wymienione w tych dokumentach, w ramach których gminy MOF mogą realizować wspólne projekty, aby uczyć się od siebie oraz wykorzystywać korzyści skali.

2.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie” (KSRR) przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 roku jest średniookresowym dokumentem strategicznym, którego zapisy osadzone są w wymiarze terytorialnym. Towarzyszącym jej założeniem było przesunięcie akcentu z międzyregionalnych różnicowań przestrzennych na wzmacnianie potencjałów endogenicznych (wewnętrznych) obszarów. KSRR wyznacza trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku, z których dla strategii MOF szczególnie istotne są pierwsze dwa:

1. **Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów** – w ramach tego celu zdefiniowane jest nowe podejście do polityki regionalnej: inwestowanie przede wszystkim w wykorzystanie mocnych stron i najważniejszych potencjałów (w tym takich jak np. istotne walory środowiska naturalnego). Dla

samorządów wskazuje to na konieczność identyfikacji cech – specjalizacji terytorialnej – i kontrowaniu się na ich rozwijaniu. Pierwszy cel KSRR zakłada rozwój kapitału ludzkiego i otoczenia biznesu, wsparcie dla pozyskiwania inwestycji zewnętrznych i dla odpowiedzi na zagrożenia naturalne. Wobec ośrodków subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych zakłada się budowę potencjału absorpcyjnego (możliwości wykorzystania pozytywnych impulsów z większych ośrodków) i wzmocnienie własnego specyficznego potencjału.

2. **Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych** – oprócz zwiększania dostępności komunikacyjnej, spójność regionów ma być wzmocniana poprzez wsparcie miast subregionalnych. Miasta te mają odbierać impulsy z ośrodków regionalnych, a tym samym „rozprzestrzeniać” rozwój. Żeby do tego doprowadzić należy wzmocnić integrację społeczną i gospodarczą miast i ich otoczenia (podmiejskiego i dalszego – wiejskiego).

KSRR podkreśla konieczność wzmocnienia relacji na linii ośrodki subregionalny – ośrodki regionalne oraz w układzie ośrodek subregionalny – jego otoczenie (i wykorzystywania wspólnego potencjału). Takim zamierzeniom powinny więc służyć strategie obszarów funkcjonalnych.

2.3. Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku (założenia)⁴

Krajowa Polityka Miejska kierowana będzie zarówno do największych miast kraju, jak i do ośrodków subregionalnych oraz lokalnych. Polityka ta dostrzega potrzebę planowania rozwoju nie według granic administracyjnych, lecz według powiązań funkcjonalnych. Dokument określa najważniejsze wyzwania dla miejskich obszarów funkcjonalnych – szczególnie:

- wzmocnianie funkcji gospodarczych poprzez poszukiwanie lokalnych specjalizacji oraz zaangażowanie w specjalizacje regionalne⁵;
- poprawa dostępności i jakości usług publicznych (także z uwzględnieniem zmian demograficznych), w tym na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego;
- ograniczanie emisji, w tym poprzez przyjazne systemy transportu, i dbałość o zasoby środowiska.

Polityka miejska podkreśla znaczenie integracji miast z otaczającymi gminami – potrzebę wspólnego planowania przestrzennego oraz wypracowania i realizacji wspólnej wizji rozwoju. Miejskie obszary funkcjonalne mają budować swoje strategie przede wszystkim na mocnych stronach lokalnej gospodarki, możliwych do wykorzystania walorach i przewidywanych trendach.

2.4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

W przyjętej w grudniu 2011 roku Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) ważne dla miejskiego obszaru funkcjonalnego zapisy znajdują się w celu drugim: „Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”. KPZK 2030, zbieżnie z KSRR, stawia dwa zasadnicze wyzwania dotyczące ośrodków subregionalnych: zapewnienie spójności z miastami wojewódzkimi oraz wspieranie rozwoju własnego potencjału.

⁴ Uwarunkowania opisane na podstawie projektu dokumentu z marca 2014 roku oraz poprzedzających go *Założeń Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020*, przyjętych w lipcu 2013.

⁵ W momencie opracowywania strategii MOF Lęborka trwają pierwsze etapy wyboru inteligentnych specjalizacji województwa pomorskiego, animowane przez Urząd Marszałkowski (zob. http://pomorskie.eu/pl/inteligentne_specjalizacje/o_inteligentnych_specjalizacjach). Inteligentne specjalizacje to wybrane dziedziny działalności gospodarczej i powiązanej z nią nauki, w oparciu o które rozwijać się będzie region. Inicjatywy gospodarcze, czy naukowe wpisujące się w inteligentną specjalizację województwa będą szczególnie wspierane – również poprzez środki UE w perspektywie 2014-2020.

Ośrodki subregionalne mają „stabilizować” strukturę osadniczą kraju – przełamywać koncentrację ludności i aktywności gospodarczej w największych miastach. Podobnie jak KSRR, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, podkreśla relacje pomiędzy ośrodkami. W stosunku do MOF Łęborka oznacza to konieczność patrzenia na rozwój obszaru w kontekście oddziaływania Trójmiasta.

2.5. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjęta przez Sejmik Województwa Pomorskiego uchwałą z września 2012 to najważniejszy dokument strategiczny dla regionu. Założenia zawarte w dokumencie determinują kształt Regionalnego Programu Operacyjnego i wskazują kierunek dla lokalnych dokumentów strategicznych.

W Strategii Rozwoju Województwa wyznaczone zostały trzy cele strategiczne (które uszczegóławiane przez dziesięć celów operacyjnych):

- **Nowoczesna gospodarka** – dla MOF Łęborka szczególnie duże znaczenie ma zagadnienie *unikatowej oferty turystycznej i kulturalnej* (1.3.). Budowanie spójnej, kompleksowej i elastycznej oferty turystycznej opartej o zasoby naturalne i potencjał kulturowy we współpracy podmiotów różnych branż to dla regionu szansa na wykreowanie potencjału nie tylko w skali krajowej, ale także międzynarodowej.
- **Aktywni mieszkańcy** – w tym obszarze istotne jest zagadnienie *wysokiego poziomu kapitału społecznego* (2.2.), w szczególności *podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych* (2.2.2.) i *aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji* (2.2.3.). Stymulowanie rozwoju kapitału społecznego i aktywności mieszkańców niezbędne jest do wzmacniania integralności obszaru funkcjonalnego i budowania wspólnej, sieciowej oferty gospodarczej.
- **Atrakcyjna przestrzeń** – cel trzeci wskazuje na konieczność rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej oraz poprawy jakości systemów transportu zbiorowego (3.1.). Przyczyni się to do poprawy dostępności całego regionu, a także zwiększy możliwość poruszania się pomiędzy ośrodkami subregionalnymi a Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta, wpływając tym samym na spójność i atrakcyjność województwa.

Strategia Województwa Pomorskiego 2020 oprócz podkreślenia konieczności budowania konkurencyjnego i atrakcyjnego regionu wskazuje także na znaczenie obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych. Proponowane w dokumencie działania sprzyjać będą umacnianiu subregionalnych biegunów wzrostu i budowaniu silnych powiązań funkcjonalnych z Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta.

2.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (dalej: PZPWP) wyznacza pięć celów głównych polityki przestrzennej:

- *powiązanie województwa z Europą, w tym przede wszystkim z Regionem Bałtyckim;*
- *wzrost konkurencyjności i efektywności gospodarowania przestrzenią;*
- *osiągnięcie średniego europejskiego poziomu rozwoju i jakości życia porównywalnej z krajami europejskimi;*
- *zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktur i wartości;*
- *podwyższenie walorów bezpieczeństwa i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych.*

Kluczowym przesłaniem, wynikającym dla MOF Łęborka jest wskazanie na znaczenie miasta powiatowego jako ośrodka regionalnego II rzędu (obok Starogardu Gdańskiego oraz Malborka ze Sztumem), którego rola polegać

ma na równoważeniu rozwoju województwa. Skoncentrowane tutaj usługi związane m.in. z leczeniem czy szkolnictwem przekraczają swoim zasięgiem granice administracyjne powiatu. Najważniejszym – z punktu widzenia planowania przestrzennego w skali wojewódzkiej – impulsem rozwojowym dla MOF będzie budowa drogi ekspresowej S6, która umożliwi rozprzestrzenianie innowacji i zwiększy atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą MOF.

Szczególny nacisk kładziony jest na zachowanie wartości naturalnych obszaru i wykorzystywanie ich – przy uwzględnieniu reguły rozwoju zrównoważonego – do budowania siły ośrodka. PZPWP wskazuje dla terenu MOF Lęborka szereg działań związanych z bogactwem naturalnym czy kulturowym. Jednym z nich jest propozycja zwiększenia powierzchni obszarów chronionych poprzez utworzenie korytarzy ekologicznych oraz Lęborskiego Parku Krajobrazowego, co posłużyć ma zwiększaniu spójności sieci ekologicznej. Proponowane są także rozwiązania z zakresu ochrony układów urbanistycznych i cennych architektonicznie obiektów (np. zespół dworski w Paraszynie czy osada rybacka i ruiny gotyckiego miasta Starej Łeby) związane z wprowadzeniem odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy utworzenie parków kulturowych.

Zwraca się także uwagę na inwestycje w infrastrukturę transportową, które pozwolą na zwiększenie dostępności, a poprzez to wzrost atrakcyjności turystycznej. Proponowane są działania idące w kierunku urozmaicenia oferty turystycznej, zapewnienia jej ciągłości poza sezonem, a także dostosowanie do potrzeb (agroturystyka, turystyka świąteczno-weekendowa, ośrodki konferencyjne czy rehabilitacyjne, obiekty uzdrowiskowe). Realizacja tych założeń wymaga także zwiększenia estetyki istniejącego zaplecza turystycznego, a także włączenie obszaru do sieci ponadlokalnych, ponadregionalnych oraz międzynarodowych poprzez rozbudowę ścieżek rowerowych (np. R-10), szlaków wodnych czy ścieżek kulturowych.

2.7. Regionalne Programy Strategiczne Województwa Pomorskiego

Strategia Województwa Pomorskiego 2020 pogłębiona jest poprzez sześć programów strategicznych. Przytoczone są tutaj te zapisy programów, które są szczególnie istotne z punktu widzenia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka.

Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej „Pomorska Podróż” (dalej: „Pomorska Podróż”)⁶ realizuje dwa kierunki działań przewidziane SRWP:

- *Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych,*
- *Stworzenie rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej.*

Pomorska Podróż wyznaczona dwa cele szczegółowe: *zachowanie i turystyczne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz całoroczna, sieciowa i kompleksowa oferta, wzmacniająca wizerunek regionu*, które wpłyną będą na działania podejmowane w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka. Ze względu na dostęp do morza, wysokiej jakości walory środowiskowe i kulturowe, budując przyszły obraz MOF konieczne jest podkreślenie potencjału turystycznego obszaru, jako szansy rozwojowej wszystkich gmin.

Ponadto, dwa zapisane w Programie zadania wiążą się bezpośrednio z obszarem funkcjonalnym. „Pomorska Podróż” zakłada realizację działań z zakresu zagospodarowania szlaków wodnych („Kajakiem przez Pomorze”) oraz budowę tras rowerowych o znaczeniu międzynarodowym. Włączenie MOF Lęborka w regionalne przedsięwzięcia turystyczne o znaczeniu ponad krajowym to szansa na uzyskanie efektu synergii.

W świetle zapisów Programu, rozwój oferty turystycznej następować powinien z poszanowaniem istniejących zasobów naturalnych i kulturowych, poprzez kompleksowe działania i inwestycje zapewniające dostęp do

⁶ Przyjęty przez Sejmik Województwa Pomorskiego we wrześniu 2013 roku.

najbardziej atrakcyjnych obszarów. Włączona w działania powinna być także społeczność lokalna, kształtująca ostateczny produkt.

Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu „Mobilne Pomorze”⁷ obejmuje trzy kierunki działań SRWP:

- *Rozwój systemów transportu zbiorowego,*
- *Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem,*
- *Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu.*

„Mobilne Pomorze” stanowi poparcie dla dążeń z zakresu poprawy komunikacji publicznej w obszarach funkcjonalnych. Określa też rolę systemu dróg jako czynnika spajającego i integrującego obszar. Z punktu widzenia MOF Lęborka, oprócz dobrego połączenia z Trójmiastem, ważna jest jednak dostępność ponadregionalna – w skali krajowej.

Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego „Pomorski Port Kreatywności” wyznacza dwa cele szczegółowe, z których dla MOF Lęborka szczególnie istotny jest pierwszy: *efektywne przedsiębiorstwa*, a w szczególności priorytet 1.2. *zewnętrzne powiązania gospodarcze*. Wykorzystanie specyficznych cech obszaru funkcjonalnego do bardziej efektywnego rozwoju gospodarczego możliwe będzie przy udziale kapitału zewnętrznego. Napływ inwestycji spoza MOF to dla obszaru także możliwość wymiany wiedzy i doświadczeń, a także transfer nowych technologii. Nowe podmioty gospodarcze wpłyną również na poprawę sytuacji na rynku pracy, dzięki czemu kapitał zewnętrzny przyczyni się także do wzrostu atrakcyjności regionu dla potencjalnych mieszkańców.

„Pomorski Port Kreatywności” akcentuje także wzmacnianie gospodarki w oparciu o innowacje i wysokiej jakości kadry. Kluczowe jest pakietyzowanie działań kierowanych do podmiotów gospodarczych oraz szkół i uczelni wyższych. Współpraca w tych obszarach zapewni regionowi komplementarność popytu i podaży na rynku pracy, a także sprzyjać budowaniu inteligentnych specjalizacji. W tym zakresie szczególną rolę mają priorytety *innowacje i transfer wiedzy do gospodarki (1.1.)* oraz *kształcenie dla potrzeb gospodarki (2.2.)*.

Regionalny Program Strategiczny w zakresie ochrony zdrowia „Zdrowie dla Pomorzan” (dalej: „Zdrowie dla Pomorzan”)⁸ odwołuje się do kierunków działań SRWP dotyczących dostępności usług zdrowotnych i profilaktyki chorób cywilizacyjnych. Cel główny „Zdrowia dla Pomorzan” – *poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa pomorskiego* precyzowany jest przez trzy cele szczegółowe: *wysoki poziom kompetencji zdrowotnych ludności, bezpieczeństwo pacjentów i efektywność regionalnego systemu zdrowia oraz wyrównany dostęp do usług prywatnych*.

Pomimo zmniejszenia wskaźnika śmiertelności wynikającej z chorób cywilizacyjnych, liczba zachorowań na nie stale rośnie. „Zdrowie dla Pomorzan” służyć ma wdrażaniu rozwiązań sprzyjających promocji zdrowia, podwyższaniu świadomości społecznej oraz upowszechnianiu dostępu do usług specjalistycznych. Rdzeń MOF – Lębork już obecnie pełni funkcje zdrowotne za sprawą SPS ZOZ.

Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska „Ekoefektywne Pomorze” (dalej: „Ekoefektywne Pomorze”) łączy realizację dwóch celów operacyjnych SRWP: *bezpieczeństwo i efektywność energetyczna* oraz *dobry stan środowiska*. Głównymi kierunkami działań w tym zakresie mają być m.in. wykorzystanie OZE, ograniczenie emisji zanieczyszczeń wynikających z wykorzystywania energii, rozwój nowoczesnej infrastruktury służącej odbieraniu i oczyszczaniu ścieków komunalnych, a ponadto dbałość o środowisko i jego zasoby oraz poprawa spójności czy edukacja ekologiczna.

„Ekoefektywne Pomorze” podejmuje zagadnienie różnorodności biologicznej i jej ochrony, co umacnia działania w MOF na rzecz jednego z głównych atutów obszaru, czyli środowiska przyrodniczego i jego zróżnicowania.

⁷ Jw.

⁸ Przyjęty przez Sejmik Województwa Pomorskiego we wrześniu 2013 roku.

3. SYNTETYCZNA DIAGNOZA MOF

Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Lęborka nie jest opisem obszaru, lecz wyborem i analizą najważniejszych zagadnień, które mają dla rozwoju MOF znaczenie strategiczne. Diagnoza odnosi się do tych dziedzin i wyzwań, które można adresować dzięki współpracy ponad granicami gmin.

Do przedstawienia pozycji MOF na tle innych jednostek, oprócz średnich krajowych i wojewódzkiej, wykorzystano także grupę porównawczą (jednostki cechujące się pewnymi podobieństwami):

- Powiat gryficki (woj. zachodniopomorskie) – zbliżona liczba ludności (63 tys.), zbliżona rozciągłość południkowa i układ: obecność w granicach obszaru stosunkowo niewielkiej pod względem stałej liczby ludności gminy turystycznej na wybrzeżu (Rewal 3,5 tys.), oddalonej od głównego miasta powiatu (19-to tysięcznych Gryfic) o około pół godziny jazdy (podobnie jak Lębork – Łeba). Istotne podobieństwa to również około godzinny dystans do centrum miasta wojewódzkiego; położenie na tej samej drodze nr 6 i tak samo ważne perspektywy jej modernizacji do standardu S6.
- Powiat nowodworski (woj. pomorskie) – mniejszy pod względem powierzchni i liczby mieszkańców od MOF Lęborka, jednak o zbliżonym układzie przestrzennym. Główne miasto powiatu (12-to tysięczny Nowy Dwór Gdański) jest nieco oddalone od małych miejscowości turystycznych na wybrzeżu (Sztutowo – 3 tys., Krynica Morska 1,5 tys.). Jest to obszar rozwijający się w relacji z pobliskim Trójmiastem.
- Powiat malborski (woj. pomorskie) – bardzo zbliżona liczba mieszkańców, ale przede wszystkim istotne podobieństwo ludnościowe miast: Malbork 38 tys., Lębork 35 tys. Lepsze położeniu komunikacyjne względem stolicy województwa, jednak czas dojazdu do centrum jest porównywalny (ok. 1h 10 min z Lęborka, 50 min z Malborka).
- Powiat kołobrzeski (woj. zachodniopomorskie) – liczba ludności powiatu jest niemal identyczna jak w MOF Lęborka. Sam Kołobrzeg to miasto o większej, ale wciąż porównywalnej do Lęborka liczbie ludności (45 tys.).

Diagnoza przedstawiona jest w układzie czterech pól, na których konkurują ze sobą jednostki terytorialne. Zagadnienia opisywane w każdym z nich przenikają się. Konkurencja o mieszkańców rozumiana jest jako stwarzanie jak najlepszych warunków dla mieszkania i osiedlania się na terenie MOF. Powiązana jest więc z konkurencją o turystów (choćby poprzez możliwości spędzania wolnego czasu). Pod hasłem konkurencja o inwestorów rozumiane są zarówno warunki dla wchodzenia kapitału zewnętrznego, jak i klimat dla lokalnej przedsiębiorczości. Konkurencja o fundusze (wsparcie publiczne) to pole, na którym konkurują zarówno jednostki terytorialne, jak i inne podmioty z obszaru MOF.

Dane liczbowe w diagnozie – tam, gdzie nie zaznaczono inaczej – pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS i opisują rok 2013. Diagnoza dotyczy całego obszaru MOF Lęborka (tj. powiatu lęborskiego oraz gminy Łęczycze), jednak tam, gdzie dostępne były tylko dane na poziomie powiatowym, przedstawiono zjawiska dla powiatu lęborskiego.

3.1. Uwarunkowania historyczne⁹

Pojęcie **ziemia lęborska** wywodzi się z połowy XIV wieku – w tym okresie Lębork stał się siedzibą krzyżackiego wójtostwa. Utworzone wójtostwo obejmowało swym zasięgiem tereny szersze od obecnego powiatu lęborskiego, opierając swe granice aż na Jeziorze Żarnowieckim i dolinie rzeki Piaśnicy od strony wschodniej, rzecze Łebie od południa i zachodu oraz wybrzeżu Bałtyku od strony północnej.

⁹ Rozdział opracowany na podstawie: Józef Borzyszkowski (red.): *Dzieje Lęborka*. Gdańsk: Instytut Kaszubski w Gdańsku, 2009; Józef Lindemajer, Teresa Machura (red.): *Dzieje Lęborka*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1982, materiałów Starostwa Powiatowego w Lęborku oraz Biblioteki Miejskiej w Łebie (http://www.bibliotekaleba.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=666:historia-eby&catid=4&Itemid=12).

Związki Lęborka z miejscowościami wójtostwa na różnych płaszczyznach (min. handlowej, obronnej) uwidoczniły się szybko. W 1440 roku wraz z pobliską Łebą miasto wstąpiło do Związku Pruskiego. Dynamicznie rozwijający się Lębork szczególnie silne relacje łączyły z miejscowościami leżącymi nad rzeką Łebą, która to stała się głównym szlakiem komunikacyjnym i handlowym na tym terenie. Szlaków handlowych ziemi lęborskiej strzegła wówczas krzyżacka warownia w Lęborku.

Od XVII wieku zaznaczał się silny związek ziemi lęborskiej z bytowską (dystrykt lęborsko-bytowski) jednak został on osłabiony w połowie XIX wieku. Był to jednocześnie okres znacznego wzrostu znaczenia Lęborka. Lokowano w nim ważne, nawet ponadpowiatowe instytucje świadczące swe usługi dla mieszkańców większego terenu (min. szpitale – psychiatryczny oraz specjalizujący się w leczeniu gruźlicy). Pod koniec XIX wieku Lębork stał się też ważnym węzłem na mapie kolejowej Pomorza. Oprócz linii kolejowej łączącej Słupsk z Gdańskiem powstały również szlaki w kierunku Kartuz oraz Łeby, a na początku XX wieku również do Bytowa.

Rozbudowa dróg w drugiej połowie XIX wieku poprawiła połączenia transportowe Lęborka, dzięki czemu szybszy rozwój odnotowały m.in. Cewice, Łęczycy i Łeba (ta ostatnia z niewielkiej rybackiej osady stała się wtedy popularnym nadmorskim kurortem). W tym okresie powiązania Łeby z Lęborkiem wzmocnił także rozwój kolei żelaznej.

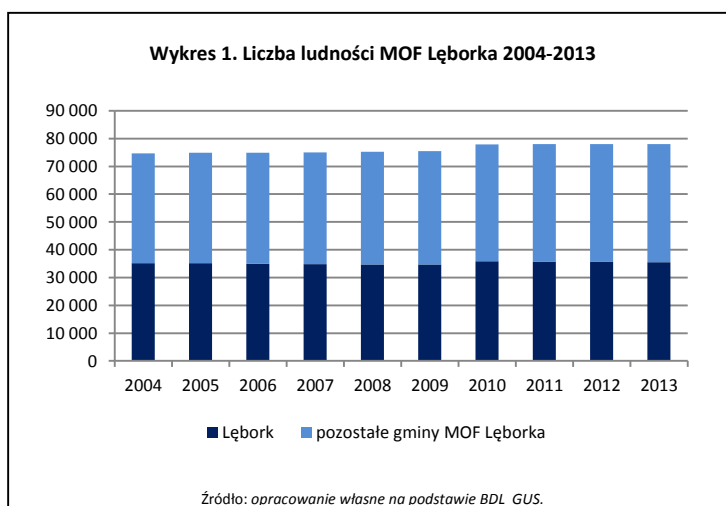
Po drugiej wojnie światowej cała ziemia lęborska znalazła się w województwie gdańskim, w powiecie lęborskim. Jednocześnie wysiedlono wtedy większość autochtonicznej ludności. W latach 1975-1998 tereny ziemi lęborskiej podzielone były granicą województw – gmina Łęczycy pozostała w województwie gdańskim, a pozostała część ziemi (mimo sprzeciwu mieszkańców) została włączona do nowopowstałego województwa słupskiego.

W 1990 roku Lębork stał się siedzibą urzędu rejonowego. Poza gminami obecnego powiatu lęborskiego w jego skład weszły leżące na zachodzie gmina Potęgowo oraz na południu Czarna Dąbrówka. Po reformie administracyjnej z 1999 roku cała ziemia lęborska znów znalazła się w granicach jednego województwa – pomorskiego. W momencie reformy mieszkańcy silnie sprzeciwiali się pomysłowi włączenia okolic Lęborka do potencjalnego województwa środkowopomorskiego. Ziemia podzielona została jednak granicą powiatu – jej wschodnia część należy do powiatu wejherowskiego.

3.2. Konkurencja o mieszkańców

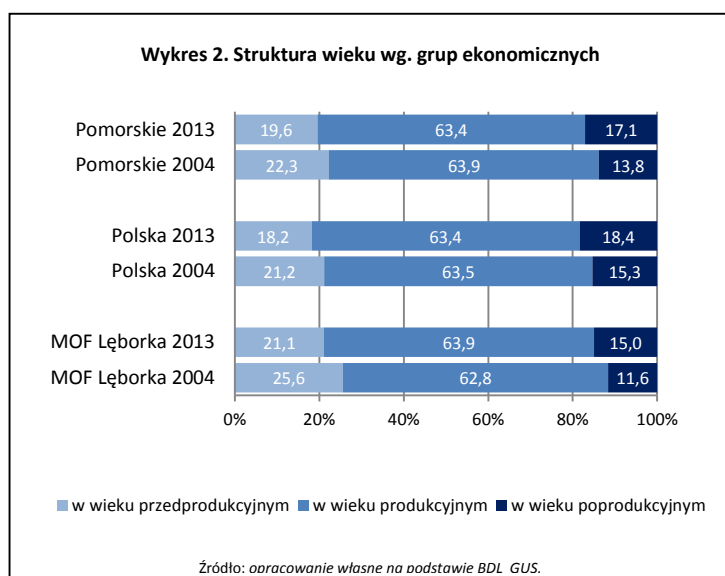
Miejski Obszar Funkcjonalny Lęborka zamieszkiwany jest przez 78 tys. osób, czyli 3,4% ludności województwa pomorskiego. Lębork, dwunaste pod względem liczby mieszkańców miasto województwa, zamieszkuje 35,5 tys. osób, natomiast 42,5 tys. to mieszkańcy gmin obszaru funkcjonalnego.

Liczba ludności MOF w okresie 2004-2013 jest stosunkowo stabilna (Wykres 1). W ostatnich latach widoczne jest zmniejszanie się populacji w mieście i jej przyrost w MOF. Przyrost liczby mieszkańców, choć nie bardzo znaczący, jest jednak nieco wyższy niż w grupie porównawczej (Tabela 1).

Wyzwaniem jest **odpływ ludności z MOF**. Ujemne saldo migracji w ostatnich trzech latach (2011–2013) wynosi od -0,2 osoby na 1000 w gminie Wicko, do -5 w gminie Łeba i Cewice. Od 2004 roku MOF opuszczają co roku 2,3 osoby na 1000, czyli około 150 osób rocznie. Takie zjawisko oznacza słabszą pozycję MOF Łęborka w konkurencji o mieszkańców – w grupie porównawczej sytuacja jest zróżnicowana, jednak tylko powiat nowodworski opuszcza większy odsetek mieszkańców, natomiast w gryfickim i malborskim odpływ jest mniejszy a kołobrzescki zyskuje.

Na tle województwa i kraju, Miejski Obszar Funkcjonalny Łęborka zamieszkuje społeczność nieco młodsza (Wykres 2). Podobnie jak grupa porównawcza, MOF charakteryzuje się na tym tle nieco większym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i mniejszym w wieku poprodukcyjnym. Jak w całej Polsce, tak i w MOF zachodzi **proces starzenia się** społeczeństwa.

Odsetek osób starszych zwiększa się również w sąsiedniej aglomeracji trójmiejskiej. W Gdańsku, Gdyni i Sopocie udział osób starszych przekracza 22%. Zmiany struktury demograficznej wewnątrz MOF, jak i w jej otoczeniu, będą w przyszłości wpływać na zapotrzebowanie na specyficzne **usługi dla osób starszych** (np. zdrowotne, ale i wypoczynkowe). Zaspokajanie tego zapotrzebowania może stać się jednym z kierunków rozwoju MOF Łęborka – szczególnie, biorąc pod uwagę jego położenie względem aglomeracji, potencjał przyrodniczy i planowane otwarcie w łęborskim szpitalu oddziału geriatrycznego. Na stwarzanie przyjaznych warunków i rozbudowę adekwatnych usług „srebrnej gospodarki” już obecnie stawiają np. gminy z Obszaru Metropolitalnego Warszawy¹¹.

Tabela 1. Dynamika liczby ludności (2013 względem 2007)

	2007=100
MOF Łęborka	104,0
grupa porównawcza	102,8
Łęczycze	105,4
Wicko	107,8
Nowa Wieś Łęborska	106,3
Cewice	106,2
Łębork	102,1
Łeba	101,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Łębork na tle MOF cechuje się nieco wyższym udziałem osób starszych (17%), co jest charakterystyczne dla miasta, wokół którego zachodzą procesy suburbanizacji. Wysokim obciążeniem demograficznym charakteryzuje się też Łeba (aż 19%)¹⁰. Taki współczynnik sytuuje obie gminy w gronie dziesięciu „najstarszych” w województwie. W Łebie na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada już 120 osób w wieku poprodukcyjnym (Tabela 2).

Tabela 2. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym

	2004	2013
MOF Łęborka	44	70
Grupa porównawcza	58	88
Łęczycze	31	46
Cewice	30	46
Nowa Wieś Łęborska	36	55
Wicko	38	57
Łębork	58	95
Łeba	72	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

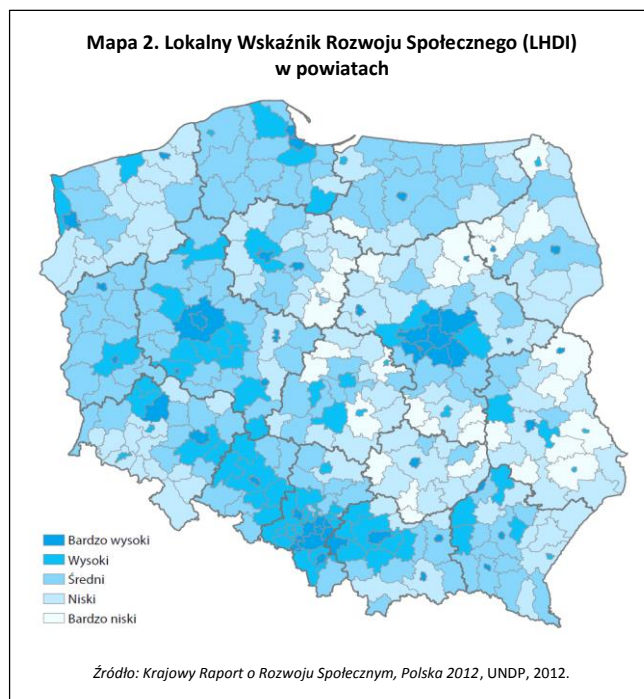
¹⁰ Choć w praktyce struktura w tym mieście „odmładza się” w trakcie trwania sezonu.

¹¹ Szerzej. Zob. „Diagnoza obszaru metropolitalnego Warszawy”, 2014.

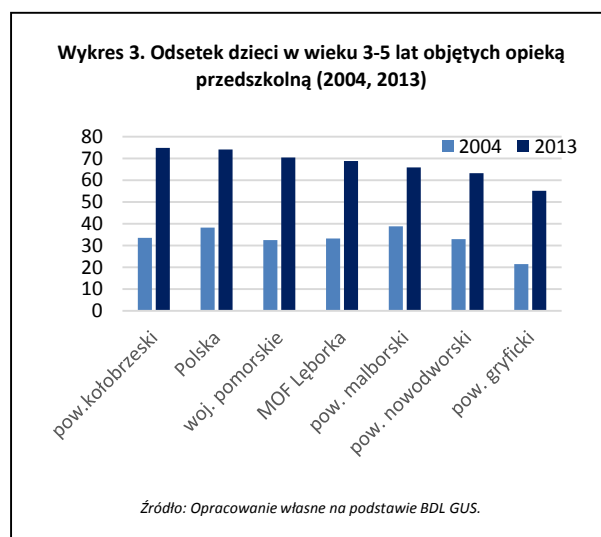
Jakość życia warunkowana jest przez wiele czynników o charakterze zarówno ekonomicznym, jak i społecznym. W ramach programu UNDP opracowano Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego, który jest próbą oceny syntetycznej.¹²

W powiecie łęborskim poziom rozwoju społecznego oceniony jest jako „średni” (w skali kraju). Jest to trzeci stopień w skali pięciostopniowej (Mapa 2). Wskaźnik zbudowany jest z trzech komponentów:

- Zdrowie (współczynnik zgonów z powodu nowotworów i chorób układu krążenia; szacowana długość trwania życia) – poziom wyższy niż w porównywanych powiatach malborskim, gryfickim czy kołobrzesckim ale wyraźnie słabszy od czołówki województwa, czyli trójmiasta i jego otoczenia.
- Edukacja (odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną; średnia z wyników części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego) – poziom tego wskaźnika w powiecie Łęborskim nie odbiega od średniej wojewódzkiej i jest nawet nieco wyższy od jednostek z grupy porównawczej.
- Zamożność¹³ – to **niski poziom dochodów mieszkańców** zdecydował o przeciętnej pozycji w zestawieniu krajowym. Dochody te stawiają powiat łęborski wyraźnie poniżej średniej wojewódzkiej, jak i poniżej czterech jednostek wybranych do porównań.¹⁴

Sytuacja **opieki przedszkolnej** na terenie MOF Łęborka nie odbiega zasadniczo od sytuacji w podobnych powiatach (Wykres 3). Jest nią objętych ponad 2/3 dzieci w wieku 3-5 lat, a więc trochę mniej niż średnia wojewódzka oraz krajowa. W stosunku do 2004 roku, podobnie jak w całym kraju, na terenie MOF nastąpił znaczący wzrost odsetka dzieci uczęszczających do przedszkoli. Największy odsetek dzieci jest posyłany do przedszkoli w miastach¹⁵, jednak obecnie również na terenach wiejskich, do placówek tego typu posyłana jest ponad połowa dzieci w wieku 3-5 lat. Wraz ze wzrostem liczby przedszkolaków zwiększyła się również liczba samych przedszkoli, których na terenie MOF jest już 29. Na terenach porównywanych powiatów liczba placówek jest znacznie mniejsza i wynosi od 10 do 15. W stosunku do 2004 roku na terenie MOF pojawiły się również pierwsze żłobki (dwa w Łęborku i po jednym w gminach Cewice oraz Wicko).

¹² UNDP – Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, będący agendą ONZ. *Krajowy Raport...* UNDP opracowano na poziomie powiatów, stąd w tym miejscu mowa o powiecie łęborskim. Syntetyczne wyniki LHDI i w trzech podkategorjach w *Krajowym Raportie...* przeliczone zostały na punkty.

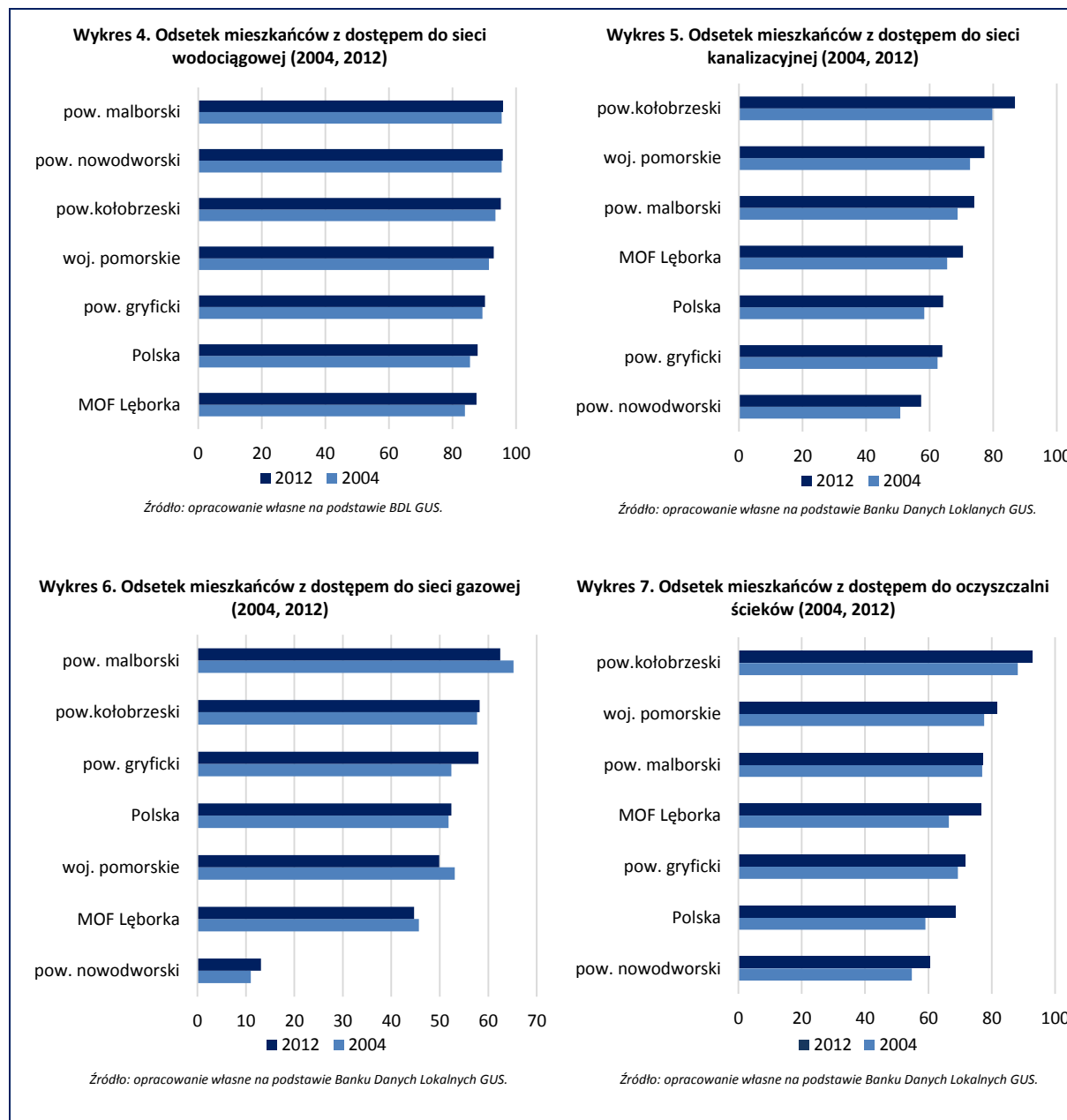
¹³ Suma dochodu podatników ogółem przed opodatkowaniem (zeznania podatkowe: PIT-36, PIT-36L, PIT-37) plus dochód z rolnictwa (na bazie hektarów przeliczeniowych).

¹⁴ Powiat Łęborski – 29 punktów, średnia wojewódzka 40 punktów. Szczególnie słabiej od kołobrzesckiego (37 pkt) i malborskiego (34 pkt) i nieco gorzej od gryfickiego (29 pkt) i nowodworskiego (30 pkt).

¹⁵ W Łębie jest to nawet ponad 100% co świadczy o uczęszczaniu do tamtejszych przedszkoli również dzieci z innych gmin, przede wszystkim gminy Wicko.

Dostęp do **infrastruktury sieciowej** na terenie MOF Łęborka jest nieco słabszy zarówno w zestawieniu ze średnią wojewódzką, jak i na tle grupy porównawczej. Szczególnie w zakresie dostępu do sieci wodociągowej i gazowej (Wykres 4; Wykres 6). Stosunkowo mały odsetek osób korzysta również z oczyszczalni ścieków. Należy jednak zauważyć, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wyraźnie wzrósł.

O blisko 10 punktów procentowych wzrósł odsetek osób z dostępem do oczyszczalni ścieków. Równocześnie obserwowany jest lekki spadek odsetka osób mających dostęp do sieci gazowej, co związane jest ze zjawiskiem suburbanizacji (poza Łęborkiem sieć gazowa występuje na terenie MOF w bardzo ograniczonym zakresie).

Obszar MOF cechuje dodatkowo znaczące zróżnicowanie wewnętrzne (Tabela 3). Wyposażenie w instalacje sieciowe jest zdecydowanie lepsze w gminach miejskich – Łęborku oraz Łebie (poza siecią gazową, która w Łebie podobnie jak na obszarach wiejskich prawie nie występuje). Ze słabszą dostępnością mamy do czynienia w gminach Wicko, Nowa Wieś Łęborska oraz Łęcycze.

Tabela 3. Odsetek mieszkańców z dostępem do infrastruktury sieciowej (2012)

Gmina	Wodociąg	Kanalizacja	Sieć gazowa	Oczyszczalnia ścieków
MOF Lęborka	87,6	70,5	44,7	76,8
Cewice	78,4	59,1	0,4	65,9
Lębork	98,2	93,6	93,5	97,1
Łeba	97,3	95,2	1,1	98,5
Łęczycze	70,5	49,7	0,0	74,5
Nowa Wieś Lęborska	86,4	39,1	10,7	45,2
Wicko	65,9	42,6	1,0	30,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Istotny problem w dziedzinie gospodarki komunalnej stanowi sezonowość ruchu turystycznego w Łebie, jednak tamtejsza oczyszczalnia ścieków została w 2000 roku przystosowana do takich warunków pracy. Warto zauważyć, że kwestia infrastruktury sieciowej jest tym polem, gdzie już od lat poszczególne gminy MOF dobrowolnie ze sobą

współpracują. Wśród przykładów współpracy można wymienić zasilanie lęborskich wodociągów przez wodę czerpaną z terenu gminy Cewice, czy też utworzenie i obsługę wspólnych zlewni ścieków obejmujących Lębork, części gmin Cewice i Nowa Wieś Lęborska oraz Łebę i północną część gminy Wicko.¹⁶

Infrastrukturą sieciową, która wymaga modernizacji jest **sieć ciepłownicza**. Na terenie powiatu lęborskiego zasilana jest przez 13 kotłowni. Obiekty ciepłownicze MOF wymagają modernizacji. W Lęborku przeprowadzone badania zanieczyszczenia powietrza wskazują na przekroczenia dopuszczalnych norm. Problemem jest ponadto zły stan techniczny izolacji termicznych sieci, co przyczynia się do pogorszenia parametrów jej działania. Modernizacja sieci ciepłowniczej ma szczególnie duże znaczenie biorąc pod uwagę liczne projekty termomodernizacyjne zrealizowane na terenie MOF. Osiągane w ich wyniku korzyści nie powinny być niwelowane przez niedoskonałości sieci.

Także w dziedzinie gospodarki **odpadami komunalnymi** współpraca gmin z obszaru MOF jest intensywna. W 1994 roku otwarto Zakład Zagospodarowania Odpadów „Czysta Błękitna Kraina” Sp. z o.o. w Czarnówku (gmina Nowa Wieś Lęborska), który poza wszystkimi gminami MOF obsługuje również gminy z powiatów wejherowskiego i puckiego (a docelowo ma objąć działaniem aż 21 gmin położonych na północy województwa). Dzięki kolejnym inwestycjom związanym z tym zakładem na terenie MOF gospodarka odpadami nie stanowi większego problemu, co potwierdzać może fakt, że w 2013 roku znajdowało się tu tylko jedno dzikie wysypisko śmieci (dane BDL GUS). Niezbędnym krokiem mającym na celu osiągnięcie docelowego stanu ZZO będzie realizacja III etapu rozbudowy zakładu przy współudziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014-2020.¹⁷

Niezwykle istotną rolę w rozwoju obszarów odgrywa **infrastruktura drogowa**. Ważna jest zarówno jej gęstość jak i stan techniczny. Istnienie gęstej siatki dróg o dobrych parametrach mających znaczenie ponadlokalne (krajowe, wojewódzkie) odgrywa szczególną rolę w przyciąganiu inwestorów oraz turystów. W przypadku MOF Lęborka najważniejszym szlakiem drogowym jest droga krajowa nr 6 (będąca częścią trasy europejskiej E28). Obecnie trwają prace przygotowawcze do przebudowy tego ciągu do klasy drogi ekspresowej, co jest bardzo ważnym zadaniem mającym wpływ na lepsze skomunikowanie obszaru z Trójmiastem oraz poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i podróżnych. Niestety wyznaczenie przebiegu drogi ekspresowej napotyka problemy związane m.in. z koniecznością przecięcia terenów cennych przyrodniczo. Poza przecinającą MOF drogą krajową, uzupełnieniem podstawowego szkieletu drogowego są drogi wojewódzkie nr 212, 213, 214 zapewniające dojazd

¹⁶ Uchwała nr 472/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Lębork i wyznaczeniu aglomeracji Lębork; Spółka Wodna „Łeba”, <http://swleba.pl/>

¹⁷ Zakład Zagospodarowania Odpadów „Czysta Błękitna Kraina”, <http://zso-czarnowko.pl/>

do wszystkich miejscowości gminnych poza Łęczycami. Największe problemy na tych drogach mogą napotkać kierowcy na drodze wojewódzkiej nr 214, która w czasie nasilonego ruchu turystycznego może korkować się na odcinku Łębork-Łeba. Dla mieszkańców, poza głównymi trasami, ważne są również drogi lokalne – powiatowe i gminne. W przypadku powiatu łęborskiego sieć dróg lokalnych jest bardzo rzadka. Z drugiej jednak strony, cechuje go największy na tle grupy porównawczej udział dróg utwardzonych (70%, w województwie średnio 50%).

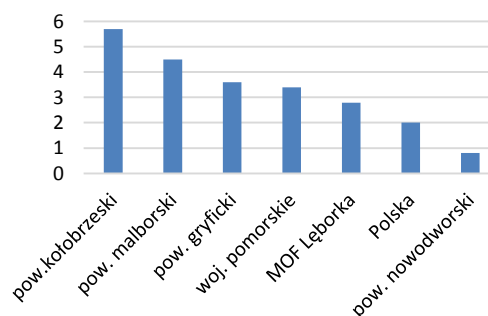
Autobusowe usługi komunikacyjne na terenie MOF świadczą przede wszystkim PKS Słupsk S.A. z oddziałem terenowym w Łęborku (udziałowcami spółki są starostwa powiatowe w Słupsku i Łęborku) oraz przewoźnicy prywatni. Na terenie Łęborka i gminy Nowa Wieś Łęborska usługi komunikacyjne świadczy również Zakład Komunikacji Miejskiej w Łęborku, dysponujący 10 autobusami (z czego tylko dwa są nowsze niż 10 lat, dane na koniec 2012 roku). **Stacja PKP** w Łęborku stanowi węzeł komunikacyjny, lecz jest to węzeł o ograniczonej dostępności (m.in. ze względu na układ okolicznych dróg i ograniczoną możliwość dostępu autobusowego z gmin wiejskich MOF).¹⁸

Oprócz połączeń drogowych ważne są również te realizowane za pomocą **kolei**. Przez Łębork przebiegają dwie czynne linie kolejowe:

- Nr 202 Gdańsk Główny – Stargard Szczeciński. Linia obsługiwana jest przez pociągi dalekobieżne spółki PKP Intercity (6 połączeń bezpośrednich z Trójmiastem w dzień powszedni) oraz trójmiejską Szybka Kolej Miejską (16 bezpośrednich połączeń z Trójmiastem na dobę w dzień powszedni). Dobre połączenie koleją aglomeracyjną jest ważne biorąc pod uwagę położenie MOF w „otulinie” obszaru metropolitalnego Trójmiasta. Niestety problem stanowi mało konkurencyjny czas dojazdu za pomocą SKM (do Gdyni Główną linią S2 zajmuje godzinę, natomiast do Gdańska Głównego linią L3 aż dwie godziny).¹⁹
- Nr 229 Pruszcz Gdański – Łeba. Linia jest użytkowana w ruchu pasażerskim jedynie na odcinku z Łęborka do Łeby i to tylko w sezonie letnim. Z Łęborka biegnie również linia kolejowa w kierunku Bytowa (nr 237), ta jednak jest obecnie wyłączona z ruchu kolejowego. Trwa jej gruntowna przebudowa na odcinku do Maszewa Łęborskiego, przy czym planowane jest na niej przywrócenie jedynie ruchu towarowego.

W ostatnich latach rośnie znaczenie **infrastruktury dedykowanej rowerzystom**. Jest ona ważna zwłaszcza w przypadku dużych miast ale i regionów turystycznych, gdzie powinna być uzupełnieniem szlaków rowerowych. Na terenie MOF Łęborka wyznaczono blisko 22 kilometry ścieżek rowerowych. W ujęciu względnym, w większości porównywanych obszarów wskaźniki są wyższe. MOF Łęborka odbiega też od średniej dla województwa (Wykres 8 Wykres 8). Drogi rowerowe są rozmieszczone nierównomiernie i nie tworzą spójnego systemu.

Wykres 8. Długość ścieżek rowerowych [km] w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców (2013)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

¹⁸ Zakład Komunikacji Miejskiej w Łęborku, <http://www.zkm.lebork.pl/>

¹⁹ PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście, www.skm.pkp.pl; PKP Intercity, <http://rozkład-pkp.pl/>

Dysponujący wybitnymi walorami przyrodniczymi, położony w pewnym oddaleniu od Aglomeracji Trójmiejskiej, MOF Lęborka ma szansę stać się atrakcyjnym obszarem dla osób pragnących poprawić swój stan zdrowia zamieszkałych w Trójmieście, a także innych aglomeracjach. Poziom opieki medycznej, dostępność oraz zróżnicowanie usług medycznych są też bardzo ważne w konkurencji o mieszkańców. Dane statystyczne oraz jakościowe pokazują, że opieka medyczna na terenie MOF jest świadczona na poziomie nieodlegającym od porównywalnych obszarów, a nawet wskazać można pozytywny wyróżnik – poziom opieki szpitalnej (na ten temat dalej).

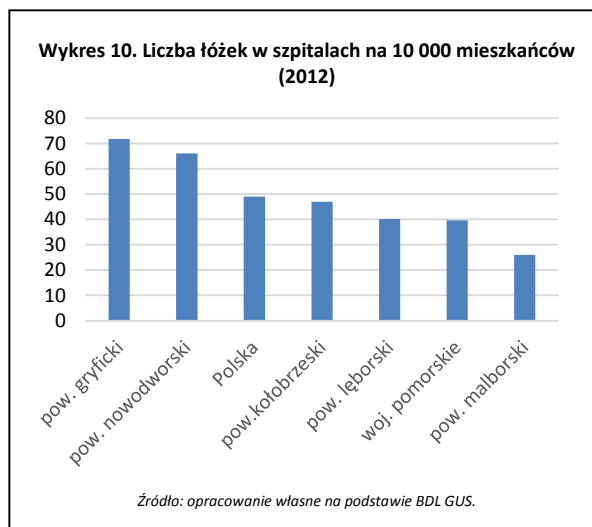
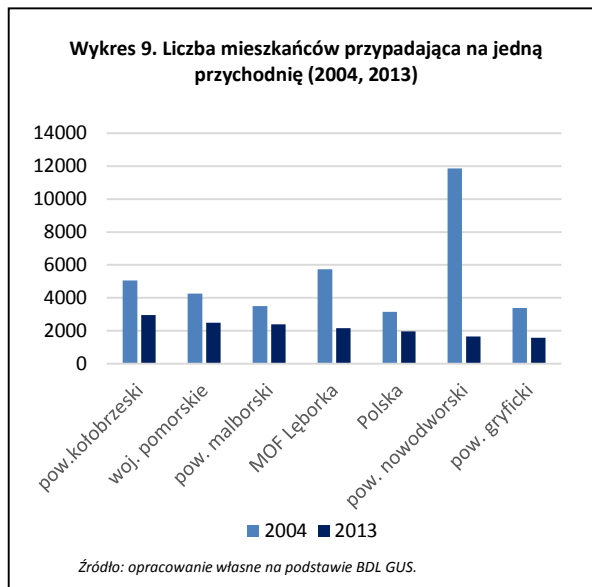
Mimo tego obszar MOF charakteryzuje się najwyższą w województwie umieralnością z powodu **chorób układu oddechowego**. Dużym problemem są również choroby nowotworowe, choroby układu nerwowego i układu krążenia oraz udary.²⁰

Dostępność **podstawowej opieki medycznej** na terenie MOF w ostatnich latach uległa zdecydowanej poprawie. Dotyczy to zarówno samego Lęborka jak i terenów wiejskich. Liczba osób przypadająca na jedną przychodnię spadła blisko trzykrotnie (Wykres 9).

Wciąż jednak w porównaniu z podobnymi powiatami a także średnią wojewódzką MOF Lęborka nie wypada najlepiej. Biorąc pod uwagę liczbę porad podstawowej opieki medycznej (i stomatologicznych) na jednego mieszkańca, która na terenie MOF trochę przewyższa średnią krajową oraz wojewódzką należy uznać, że sieć przychodni wciąż powinna być rozwijana²¹.

Na terenie MOF działa jeden **szpital** (Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku). W skład lęborskiego SPS ZOZ wchodzi 9 oddziałów oraz 10 poradni a także liczne pracownice i inne jednostki organizacyjne. Dysponuje on 266 łóżkami, dzięki czemu średnia liczba łóżek w powiecie przypadająca na 10.000 mieszkańców jest równa średniej wojewódzkiej (jednocześnie należy zauważyć, że w większości powiatów podobnych liczba ta jest jednak większa - Wykres 10)²².

Usługi medyczne w lęborskim szpitalu są wykonywane na wysokim poziomie o czym zaświadcza min. Certyfikat TUV - ISO 9001:2009, Akredytacja Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, zajęcie pierwszego miejsca wśród szpitali województwa pomorskiego w Rankingu Szpitali „Rzeczpospolitej” w 2013 roku. O **ponadlokalnym zasięgu** świadczy znaczny odsetek osób z poza terenu powiatu (oraz MOF) korzystających z usług szpitala. W przypadku leczenia ambulatoryjnego osoby z poza obszaru MOF Lęborka stanowią około 11% pacjentów, natomiast w leczeniu stacjonarnym blisko ¼ (Oddział Psychiatryczny – 50%). Dodatkowo w kolejnych latach odsetek takich pacjentów powoli wzrasta.

²⁰ A ponadto choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych, zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej. Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego. Aktualizacja na lata 2007-2013.

²¹ Znajduje to również potwierdzenie w dokumentach strategicznych gmin MOF, m.in. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Cewice do roku 2015.

²² Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku, <http://www.szpital-lebork.com.pl/>, 07.10.2014r.

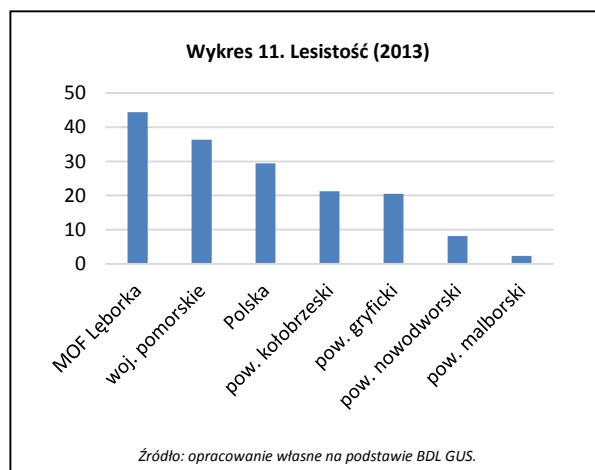
W ostatnich latach przeprowadzono kilka ważnych projektów związanych z modernizacją łęborskiego SPS ZOZ, w tym budowę lądowiska dla helikopterów.²³ Wciąż jednak istnieje konieczność dalszego rozwoju tej ponadlokalnej placówki tak, aby dostosować infrastrukturę i wyposażenie do obowiązujących wymogów oraz sprostać zapotrzebowaniu na miejsca w szpitalu, także wśród osób z ościennych powiatów. Dotyczy to zwłaszcza Oddziału Psychiatrycznego (w trzech z czterech sąsiednich powiatów nie ma oddziału szpitalnego o takiej specjalizacji) oraz Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Wyzwaniem jest zaspokojenia rosnących potrzeb społecznych spowodowanych zwiększeniem ilości osób starszych²⁴, a także przewlekle chorych somatycznie. Wyróżnikiem MOF będzie stworzenie **pierwszego w województwie Oddziału Geriatrycznego**²⁵ (centrum opieki planowane jest również w Sopocie²⁶, co zgodne jest z planem strategicznym miasta²⁷). Ta dziedzina medycyny będzie szerzej wspierana na poziomie krajowym, przy czym obecnie w regionie poziom opieki jest nadal niezadowalający²⁸. Rozwój tego typu usług może być jedną ze składowych wzmacniających pozycję MOF, jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania dla osób pragnących opuścić duże ośrodki miejskie (zwłaszcza Trójmiasto) na czas emerytury. Mogą one zamieszkać w miejscu o wysokich walorach przyrodniczych, oferującym wysoką jakość życia, w tym opiekę zdrowotną, jednocześnie znajdującym się w „otulinie” aglomeracji i z dobrym dojazdem do niej. W MOF rozwijają się również podmioty oferujące usługi rehabilitacyjne, w tym hipoterapię.

3.3. Konkurencja o turystów

Walory **środowiska naturalnego** są wspólnym atutem wszystkich gmin MOF. Wyróżnikiem są wyjątkowe krajobrazy związane z pobrzeżnym położeniem, chronione za pomocą różnych form. Gmina Łeba jest znanym z piaszczystych bałtyckich plaż kurortem, sąsiadującym ze słynnymi ruchomymi wydmiami oraz malowniczymi, dużymi, choć płytkimi jeziorami przybrzeżnymi (Sarbsko, Łebsko). Położone wśród morenowych pagórków jeziora genezy polodowcowej, występują szczególnie często na południu MOF (w gminie Cewice) oraz na zachodzie (w gminie Łęczyce). Te ostatnie należą do rzadko spotykanego, szczególnie cennego florystycznie typu jezior – lobeliowych. Środkowa część MOF przedstawia typowy krajobraz pradolin rzecznych. Na tych falistych, bogatych w tereny podmokłe terenach rozwinęło się rolnictwo ze znacznym udziałem użytków zielonych. Mimo bardziej intensywnego wykorzystania terenu, pozostał on dość atrakcyjny wizualnie stając się przykładem wiejskiego krajobrazu kulturowego. Charakterystycznym elementem krajobrazu są również obszary podmokłe i torfowiska o zróżnicowanej genezie.

Tereny MOF porastają zwarte **kompleksy leśne** różnych typów – z racji zróżnicowania gleb i form powierzchniowych. Występują tu zarówno świeże bory sosnowe jak i lasy liściaste, m.in. buczyna pomorska oraz związane z terenami podmokłymi łągi i olsy. Lasy stanowią niemal połowę obszaru (Wykres 11). Lesistość znacznie przekracza średnią krajową (30%) oraz wojewódzką (36%) i jest szczególnie wysoka w gminach Łęczyce i Cewice (zwarta Puszcza Kaszubska). W gminie Łęczyce

²³ A także termomodernizację budynku oraz wymianę ambulansów wraz z ich wyposażeniem.

²⁴ A takich jest w coraz więcej – populacja osób powyżej 65 r.ż. w kraju liczy obecnie 4,2 mln., a zgodnie z szacunkami GUS, w 2030 r. będzie liczyć około 8 mln.

²⁵ Szpital otrzymał dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014.

²⁶ http://urząd.pomorskie.eu/pl/aktualnosci/2013/sopot_szpital_geriatryczny_wizualizacja

²⁷ Plan Strategiczny Miasta Sopotu 2014 – 2020.

²⁸ Np.: Wywiad z Dyrektorem Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego GUMed <http://wiadomosci.onet.pl/trojmiasto/fatalna-sytuacja-kliniki-geriatrycznej-w-gdansk/4ybhx>

częściowo leży także drugi zwarty kompleks leśny – Lasy Lęborskie.

Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe w MOF **chronionych** jest ponad 1/3 gruntów. Jest to trochę więcej niż średnia dla kraju oraz województwa (33%) i więcej niż w grupie porównawczej (Wykres 12).²⁹ W dwóch gminach – Łęczyce oraz Cewice wskaźnik ten przekracza nawet 50% powierzchni (Tabela 5). Należy jednak zwrócić uwagę, że zdecydowana większość terenów chronionych to obszary chronionego krajobrazu – a więc mało restrykcyjna forma ochrony. Są one związane przede wszystkim z terenami leśnymi Puszczy Kaszubskiej, wchodząc w skład korytarzy ekologicznych. Obszary bardziej restrykcyjnej ochrony przyrody mają większe znaczenie w dwóch gminach – Łebie oraz Wicko. Są to tereny Słowińskiego Parku Narodowego, którego większą część stanowią wody jeziora Łebsko.³⁰

W porównaniu z podobnymi powiatami to właśnie MOF Lęborka wyróżnia się terenami zaliczanymi do grona najcenniejszych:

- **Słowiński Park Narodowy** (częściowo w MOF: gminy Łeba i Wicko) – od 1977 roku należy do sieci Światowych Rezerwatów Biosfery UNESCO, a w 1995 roku został wpisany na listę terenów chronionych konwencją ramsarską o obszarach wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym. Na terenie parku chronione są elementy charakterystyczne dla wybrzeża typu mierzejowo-zalewowego, w tym słynne ruchome wydmy. Na terenie gmin Łeba oraz Wicko teren Parku to przede wszystkim wody Jeziora Łebsko, zabagnione tereny wokół jego brzegów oraz lasy. Główna atrakcja parku – ruchome wydmy znajduje się w sąsiedniej gminie Smołdzino, jednak Łeba jest główną bazą dla wycieczek na ten teren;
- Dziesięć **rezerwatów przyrody**, w tym Czarne Bagno (Nowa Wieś Lęborska), Karwickie Źródłiska (Cewice) i Mierzeja Sarbska (częściowo: Łeba, Wicko)³¹. Większość rezerwatów ziemi lęborskiej chroni niewielkie obszary o charakterze wodno-błotnym (torfowiska wysokie, zarastające jeziora dystroficzne, obszary źródliskowe) – ekosystemy typowe dla obszarów nisko położonych pradolin. Kilka rezerwatów powstało również w celu ochrony naturalnych siedlisk leśnych. Największym i najbardziej znanym rezerwatem jest Mierzeja Sarbska chroniący m.in. ruchome wydmy paraboliczne i ujście rzeki

²⁹ Dodatkowo na terenie MOF znajduje się blisko 200 pomników przyrody (w zdecydowanej większości okazów drzew) – najwięcej w gminach Wicko i Łęczyce. W samej gminie Łęczyce projektuje się objęcie ochroną kolejnych 420 okazów drzew i gałęzi narzutowych. Liczba pomników przyrody również wyróżnia MOF Lęborka na tle porównywanych powiatów.

³⁰ Zdecydowana większość Słowińskiego Parku Narodowego (oraz siedziba dyrekcji wraz z muzeum przyrodniczym) leży na terenie sąsiedniego powiatu słupskiego.

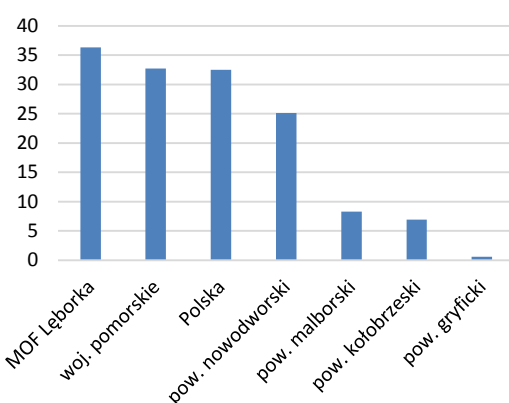
³¹ Ponadto: Las Górkowski (Wicko), Łebskie Bagno (Nowa Wieś Lęborska), Nowe Wicko (Wicko), Paraszyńskie Wąwozy (Łęczyce), Pużyckie Łęgi (Łęczyce), Wielistowskie Łęgi (Łęczyce) Wielistowskie Źródła (Łęczyce).

Tabela 4. Lesistość w gminach MOF Lęborka (2013)

Gmina	Lesistość [%]
MOF Lęborka	44,4
Cewice	59,8
Lębork	17,7
Łeba	47,3
Łęczyce	52,3
Nowa Wieś Lęborska	33,4
Wicko	32,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 12. Odsetek powierzchni chronionej (2013)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 5. Odsetek powierzchni chronionej w gminach MOF Lęborka (2013)

Gmina	Udział obszarów chronionych [%]
MOF Lęborka	36,31
Cewice	50,38
Lębork	39,19
Łeba	44,62
Łęczyce	62,41
Nw. Wieś. Lęborska	22,98
Wicko	11,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Chełst. Co ważne rezerwat ten znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie centrum turystycznego tego obszaru – Łeby.³²

- Trzy **obszary chronionego krajobrazu** - Choczewsko-Saliński (częściowo: Łęczycze), fragment Pradoliny Łeby i Wzgórza Morenowe na południe od Łęborka (częściowo: Cewice, Łębork, Nowa Wieś Łęborska), Pradolina Łeby-Redy (częściowo: Łęczycze). Dwa ostatnie obejmują przede wszystkim zróżnicowane krajobrazowo tereny pradolin wraz z przełomami niewielkich cieków. Główną atrakcją pierwszego jest zaś kompleks największych w województwie jezior lobeliowych oraz cenne, zwarte obszary leśne.
- Obszary **Sieci Natura 2000**³³, które często pokrywają się zasięgiem z innymi formami ochrony przyrody w MOF (park narodowy, rezerваты). Obszary ochrony siedlisk (9) są zazwyczaj niewielkie, rozproszone po całym terenie. Obszary ochrony ptaków (3), skupione głównie wzdłuż wybrzeża morskiego obejmują większe powierzchnie.³⁴

Rozmieszczenie i charakterystyka terenów chronionych pozwalają wysnuć dość pozytywne wnioski dotyczące możliwości wykorzystania walorów terenu. Należy zauważyć, że konflikt między ochroną przyrody a inwestycjami różnego rodzaju na terenie MOF nie jest szczególnie nasilony, co zdarza się często w podobnych rejonach kraju. Jednocześnie jednak wskazać należy różne zagrożenia dla przyrody i potencjalne konflikty – za najważniejsze z nich należy uznać:

- Zbyt silna koncentracja ruchu turystycznego w Łebie, co prowadzi do silnej antropopresji ze strony turystów na połonnie w jej najbliższym sąsiedztwie obszary chronione oraz wybrzeże Bałtyku a także obciążenia samego miasta (korki drogowe; kwestia bardzo zmiennej liczby użytkowników infrastruktury technicznej, zależnej od pory roku), presja na tereny rekreacyjne;
- Emisja zanieczyszczeń punktowych z systemów grzewczych;
- Powstawanie chaotycznej zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej na niektórych cennych przyrodniczo obszarach oraz w strefach podmiejskich;
- Zatopione w Morzu Bałtyckim środki bojowe z okresu II wojny światowej (m.in. iperyt), mogące znaleźć się na nadmorskich plażach lub sieciach rybackich;
- Hałas związany z działalnością lotniska wojskowego w Siemirowicach.³⁵

MOF można uznać za obszar dysponujący ponadprzeciętnymi walorami środowiskowymi. Zróżnicowanie krajobrazów, bliskość Morza Bałtyckiego, obecność obszarów chronionych o międzynarodowym znaczeniu sprawiają, że część gmin uznaje właśnie walory tego rodzaju za swój podstawowy atut. Jednocześnie rozsądnie wyznaczona sieć obszarów chronionych o różnej randze nie prowadzi jak na razie do eskalacji znacznej liczby konfliktów o przestrzeń. Należy jednak pamiętać o ryzyku zbyt intensywnego wykorzystania tych walorów na skutek skupienia funkcji turystycznej tylko na małym terenie wybrzeża. Dlatego też funkcja turystyczna bazująca na cennych walorach przyrodniczych powinna być też szerzej wprowadzana w „nieodkrytych” jak dotąd przez turystów gminach MOF, których większą część powierzchni pokrywają lasy oraz obszary chronionego krajobrazu, mogących się jednocześnie pochwalić występowaniem licznych malowniczych jezior. Atrakcje przyrodnicze MOF **nie tworzą jednak sieci** – nie są spójnym produktem. Działania w tym zakresie podejmuje już m.in. Lokalna Organizacja Turystyczna „Ziemia Łęborska – Łeba”, potrzebne jest jednak ich wzmocnienie.

³² Nadleśnictwo Łębork, www.lebork.gdansk.lasy.gov.pl

³³ Natura 2000 – ochrona ptaków (3): Lasy Łęborskie (Łęczycze*), Pobrzeże Słowińskie (Łeba*, Wicko*), Przybrzeżne Wody Bałtyku (Łeba*); ochrona siedlisk (9): Białe Błoto (Cewice*), Dolina Górnej Łeby (Łęczycze*), Dolina Łupawy (Cewice*), Górkowski Las (Wicko), Jeziora Choczewskie (Łęczycze*), Karwickie Źródłiska (Cewice), Łebskie Bagna (Nowa Wieś Łęborska), Mierzeja Sarbska (Łeba*, Wicko*), Ostoja Słowińska (Łeba*, Wicko*). *Położenie częściowo na obszarze gminy.

³⁴ Obszary Natura 2000, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, www.obszary.natura2000.org.pl

³⁵ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łęborskiego za lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019; Charakterystyka zagrożeń powiatu łęborskiego, Starostwo Powiatowe w Łęborku

Działalność turystyczna na terenie MOF Łęborka jest silnie skoncentrowana w północnej części powiatu, wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego. Łeba – jedyna gmina MOF mająca dostęp do morza – jest jednym z najbardziej znanych kurortów wypoczynkowych w kraju. Gospodarka gminy nastawiona jest na świadczenie usług turystycznych w stopniu znacznie wyższym niż pozostałe gminy obszaru funkcjonalnego, o czym świadczy liczba udzielonych turystom noclegów. Usługi turystyczne w Łebie mają istotne znaczenie dla rynku pracy oraz rynku zbytu w MOF. Miasto odczuwa równocześnie sezonowość ruchu turystycznego, co jest cechą powszechną nadmorskich (i nie tylko) kurortów w Polsce.

Do 2009 roku na terenie MOF Łęborka obserwowane były jedynie niewielkie zmiany związane z dynamiką liczby miejsc noclegowych. W tym samym okresie w Łebie fluktuacje były zdecydowanie silniejsze, a ich kierunek nie zawsze zgodny był z ogólną tendencją, co podkreśla odrębny charakter gminy (Wykres 14). Wyrazne zwiększenie liczby miejsc noclegowych miało miejsce w Łebie w latach 2006, 2007 oraz 2009, natomiast w przestrzeni całego MOF od 2006 roku dynamika wskaźnika spadała, a od 2008 roku osiągnęła wartość ujemną. Szczególnie charakterystyczny jest rok 2012, na co wpłynęła wysoka wartość wskaźnika w gminach Nowa Wieś Łęborska

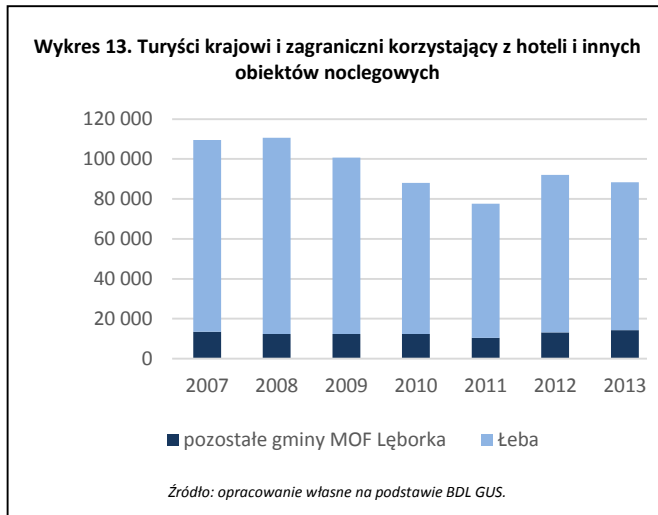
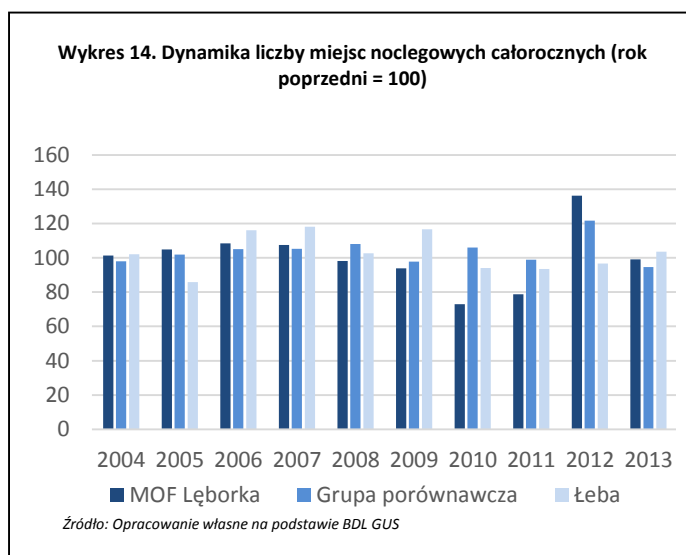

Tabela 6. Udział miejsc noclegowych w obiektach hotelowych w stosunku do miejsc noclegowych ogółem (%)

	2004	2013
MOF Łęborka	9	12
Grupa porównawcza	6	13
Województwo pomorskie	15	25
Polska	28	40
Łeba	9	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

oraz Łęczyce.

Udział miejsc noclegowych oferowanych przez hotele w stosunku do noclegów proponowanych przez pozostałe obiekty wynosił w roku 2013 niespełna 13% i w porównaniu z rokiem 2004 wzrósł o 3,5 punktu procentowego. W zestawieniu z grupą kontrolną, jak i całym województwem zmiana ta nie była tak duża, a w pozostałych przypadkach wyniosła odpowiednio ok 7 i 10 punktu procentowego (Tabela 6).

W gminach MOF Łęborka organizowane są liczne imprezy, z których większość ma zasięg wyłącznie lokalny. Wiele inicjatyw podmiotów publicznych i prywatnych nie wychodzi ze swoją ofertą poza granice poszczególnych gmin, znajdując odbiorców pośród swoich mieszkańców. Nie oznacza to jednak, że wydarzenia lokalne nie mogą stać się istotnym elementem w szerszej ofercie MOF.

Społeczność MOF Łęborka jest także gospodarzem wydarzeń o zasięgu krajowym oraz międzynarodowym, świadczącym o potencjale tego obszaru (Tabela 7.). Wynika on przede wszystkim z bogatej historii i tradycji regionu, jak również z walorów przyrodniczych i krajobrazowych, stanowiących „bazę” organizowanych imprez.

Tabela 7. Wybrane najważniejsze atrakcje i imprezy w MOF o zasięgu ponadlokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Atrakcje/imprezy	Opis
Lęborskie Dni Jakubowe (Lębork)	Impreza odbywa się co roku w lipcu. Nawiązuje do średniowiecznych spotkań kupców i rzemieślników. Jest to największe wydarzenie rozrywkowo-handlowe, łączące się ze sferą duchową. Każdego roku na czas imprezy Lębork zmienia się w tętniące życiem miasto z kolorowymi jarmarcznymi kramami i muzyką na żywo. Obchodom Dni Świętego Jakuba, patrona Lęborka, towarzyszą koncerty, jarmark i Bieg Uliczny Świętego Jakuba (w 2013 roku – 431 zawodników) oraz Międzynarodowy Złot Jakubów, cieszący się rosnącą popularnością (w 2013 roku – ponad 200 uczestników).
Rajd Rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz” (Miasto Lębork, Gmina Cewice, Gmina Nowa Wieś Lęborska)	W ramach ogólnopolskiej akcji we współpracy bibliotek publicznych w Cewicach, Lęborku, Nowej Wsi Lęborskiej oraz Lęborskiego Stowarzyszenia Rowerowego „Lew Lębork” organizowany jest rajd rowerowy z przewodnikiem. Ma on na celu propagowanie zdrowego trybu życia oraz promocję czytelnictwa. W pierwszym rajdzie organizowanym w MOF, podczas 4. edycji akcji, udział wzięło ponad 100 rowerzystów.
Międzynarodowy Złot Motocyklowy w Łebie - Bike Week (Miasto Łeba)	Od 2010 roku w Łebie odbywa się największa nad polskim morzem impreza przeznaczona dla wielbicieli motocykli. Złot przyciąga uczestników z całej Polski. W ciągu tygodnia w centrum Łeby odbywają się koncerty rockowe, organizowane są konkursy, pokazy i imprezy. Stałym elementem zlotu są parady motocyklowe: dzienna i nocna, odbywająca się w świetle pochodni. Międzynarodowy Złot Motocyklowy odbywa się pod honorowym patronatem Burmistrza Łeby. W sierpniu 2014 roku udział wzięło kilkuset właścicieli jednośladów.
LOTTO Cup w Łebie Miasto Łeba)	Impreza sportowa odbywa się dopiero od 2013 roku, mimo to znana jest w środowisku miłośników windsurfingowych regat. Po czteroletniej przerwie daje nadzieję na powrót do organizowanych w mieście w latach 2006-2009 cyklicznych zawodów windsurfingowych Allegro Cup, przyciągających czołowych zawodników tego sportu z Polski i świata. LOTTO Cup to jeden z etapów turnieju windsurfingowego, trwającego cały sezon w różnych miejscach wybrzeża, a także na zbiornikach śródlądowych. W trakcie zawodów organizowane są konkursy i imprezy na plaży. Zawody w 2014 przyciągnęły do Łeby kilkudziesięciu profesjonalnych zawodników. Warto podkreślić, że impreza ta ma potencjał międzynarodowy, o czym świadczy zainteresowanie zagranicznych sportowców odbywającym się w latach 2006-2009 turnieju Allegro Cup Łeba.
Turniej Rycerski i Łuczniczy o Puchar Wójta i Rady Gminy Cewice (Gmina Cewice)	We wsi Oskowo w gminie Cewice od 2012 roku odbywa się turniej rycerzy i łuczników. Uczestnicy mogą przyjrzeć się obozowi rzymian, lepiej poznać tradycje i historię legionistów, a także obserwować pojedynki rycerzy. Walki toczą pomiędzy sobą zrzeszeni w bractwach rycerskich legionieści, przybywający na tę okoliczność do Oskowa, m.in. z Poznania. W 2013 roku w związku z turniejem wybudowano w Oskowie największego konia trojańskiego na świecie, bijąc tym samym rekord Guinnessa.
Zabytki architektury sakralnej (Miasto Lębork, Gmina Cewice)	Kościół św. Jakuba w Lęborku: najstarszy i najbardziej wartościowy obiekt architektoniczny w Lęborku, zbudowany w stylu gotyckim, zachował się w oryginalnym kształcie. Jego powstanie datuje się na przełom XIV i XV wieku. Kościół w Cewicach: Kościół p.w. Michała Archanioła we wsi Łebunia którego historia sięga początków XV wieku. Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Bukowinie, którego powstanie związane jest z napływem reformacji na tereny Ziemi Lęborskiej w drugiej połowie XVI wieku. Choć ówczesna świątynia nie zachowała się w pierwotnej formie, to w jej miejscu znajduje się kościół z 1728 roku.
Miejsca pamięci i stanowiska archeologiczne (Gmina Cewice, Gmina Nowa Wieś Lęborska)	Cmentarz ofiar „Marszu Śmierci” w Krępie Kaszubskiej: miejsce pochówku ponad 700 więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof. „Marsz śmierci” (1945 rok) upamiętniony został Izbą Pamięci Ofiar znajdującą się przy cmentarzu.

	<p>Cmentarzysko kultury łużyckiej w Siemirowicach: znalezione na terenie cmentarzyska wyroby metalowe i ceramiczne datowane są na X w p.n.e. Stanowisko zaliczane jest do grupy kaszubskiej kultury łużyckiej.</p>
<p>Obiekty militarne (Miasto Łębork, Miasto Łeba)</p>	<p>Zamek krzyżacki w Łęborku: obecnie siedziba Sądu Rejonowego. Wybudowany w 1363 roku budynek był początkowo miejscem urzędowania krzyżackiego wójta Łęborka. Zachowany do dzisiaj obiekt to część klasztoru, która wielokrotnie przebudowywana utraciła swój oryginalny kształt.</p> <p>Mury obronne i Baszta Bluszczowa w Łęborku: wyjątkową w skali Pomorza atrakcją są mury obronne wzniesione w drugiej połowie XIV wieku. Baszta Bluszczowa, będąca elementem fortyfikacji, wyróżnia się na tle pozostałych tego typu obiektów swoją specyficzną konstrukcją.</p> <p>Wyrzutnia rakiet w Łebie: przy szlaku turystycznym prowadzącym w kierunku wydm. Jest pozostałością z okresu II wojny światowej, kiedy w tym miejscu znajdował się poligon doświadczalny wojsk niemieckich. Obecnie, w historycznym bunkrze mieści się muzeum a w okolicy znajduje się wieża widokowa.</p>
<p>Atrakcje przyrodnicze (Miasto Łeba, Gmina Wicko, Gmina Nowa Wieś Łęborska, Gmina Cewice, Gmina Łęczycze)</p>	<p>Ruchome wydmy w SPN: znajdujące się na obszarze Słowińskiego Parku Narodowego wydmy są ewenementem krajobrazowym w skali europejskiej. Wysokie na ponad 40m tworzą niespotykany krajobraz, określane często mianem polskiej Sahary. W wyniku działania siły wiatru tony piasku przemieszczają się o 1,2-1,6m rocznie. Aby zapewnić ochronę zespołom wydm utworzono rezerwat Obszar Ochrony Ścisłej Mierzeja, z wyznaczonym pięciokilometrowym szlakiem turystycznym.</p> <p>Plaże w Łebie: stanowią wizytówkę miasta, są również głównym powodem wizyt tysięcy turystów w sezonie letnim. Szerokie i piaszczyste wybrzeże, otoczone infrastrukturą noclegową, sportowo-rekreacyjną oraz gastronomiczną w połączeniu z walorami przyrodniczymi tego odcinka wybrzeża są niewątpliwie największym atutem Łeby.</p> <p>Dąb szypułkowy „Świętopęk” w Krzeszowicach, którego wiek określany jest na ok. 650 lat, dając mu tym samym miejsce wśród pierwszej dziesiątki najstarszych drzew w Polsce.</p> <p>Rezerwat przyrody „Karwickie Źródłiska”: znajdują się tu naturalne źródła rzeki Unieszynki. Największą atrakcją terenu są jednak bogactwo fauny (torfowiska) i flory, pośród których spotkać można wiele rzadko występujących gatunków.</p> <p>Lasy, obszary chronione, rezerваты przyrody w gminie Łęczycze: obszar gminy, ze względu na położenie w strefie krawędziowej Pojezierza Kaszubskiego charakteryzuje się bogactwem przyrody i krajobrazu. Na jej terenie znajdują się liczne obszary chronione, spośród których wymienić należy przede wszystkim Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Redy – Łeby.</p> <p>Rezerwat przyrody Łebskie Bagna w Nowej Wsi Łęborskiej: specjalny obszar ochrony Natura 2000 obejmuje swoim zasięgiem dwa rezerваты: Łebskie Bagno i Czarne Bagno, znajdujące się na terenie Pradoliny Łeby. Najbardziej wartościowym elementem są torfowiska wysokie typu bałtyckiego, którym towarzyszy bogata fauna i flora.</p> <p>Jezioro Lubowidzkie w Nowej Wsi Łęborskiej: jeden z największych zbiorników wodnych w tej części Pomorza. Atrakcja dla wędkarzy i nurków, a także kajakarzy. Plaże stanowią miejsce wypoczynku mieszkańców okolicznych gmin.</p>
<p>Dla aktywnych: trasy kajakowe, szlaki rowerowe, stadniny koni (Gmina Cewice, Gmina Łęczycze, Gmina Nowa Wieś Łęborska, Miasto Łębork, Miasto Łeba)</p>	<p>Jezioro Sarbsko – w otoczeniu bogata fauna i flory objęta różnymi formami ochrony przyrody. Akwen znany jest przede wszystkim miłośnikom sportów wodnych – windsurfingu, kajakarstwa czy rowerów wodnych.</p> <p>Trasa kajakowa na rzece Bukowinie: najdłuższy doływ Łupawy stwarza doskonałe warunki dla kajakarzy. Na trasie można zatrzymać się we wsi Siemirowice, gdzie mieści się cmentarzysko kultury łużyckiej. Szlak zaliczany jest do wymagających, dlatego też rekomendowany jest doświadczonym kajakarzom.</p>

	<p>Trasa kajakowa na rzece Łębie: przełomowy odcinek rzeki Łęby we wsi Łęczyce, rekomendowany kajakarzom posiadającym podstawowe umiejętności, oznaczany jako średnio-trudny. Od wsi Bożepole Małe popłynąć można przez Łęczyce do Lęborka, a stamtąd dalej w kierunku jeziora Łebsko.</p> <p>Szlaki rowerowe w gminie Łęczyce: jedna ze ścieżek prowadzi aż do Trójmiasta. Powstała w 2004 roku z inicjatywy Nadleśnictw: Strzebielino, Gdańsk i Lębork a także Gimnazjum im. A. Loreta w Łęczycach i Leśnego Schroniska „Łowców Przygód” w Porzeczcu trasa ma długość ok. 75km. Stopień trudności poszczególnych odcinków jest zróżnicowany.</p> <p>Stadniny koni Krępa Kaszubska, Lubowidz, Chocielewko, Małoszyce: obiekty zlokalizowane w gminie Nowa Wieś Lęborska oferują możliwość aktywnego wypoczynku wielbicielom zwierząt. Wśród propozycji stadnin znajdują się m.in.: nauka jazdy konnej, zajęcia hipoterapii, półkolonie, a także wakacje w siodle.</p>
<p>Parki rozrywkowe, rekreacyjne i edukacyjne (Miasto Łeba, Gmina Wicko, Gmina Nowa Wieś Lęborska)</p>	<p>Labirynt Park Łeba: jedyny w Polsce labirynt 3D, zajmuje powierzchnię 5000m² i posiada ofertę przeznaczoną dla zróżnicowanej grupy odbiorców. Oprócz elementów edukacyjnych, znajduje się tu również szereg atrakcji sportowych i ogród gier wielkoformatowych. Dodatkowo kompleks posiada własne zaplecze gastronomiczne i przestrzeń wypoczynku.</p> <p>Park Rekreacyjno - Edukacyjny Sea Park w Sarbsku: miejsce związane przede wszystkim z fauną mórz i oceanów, nawiązujące do historii i kultury Pomorza. Oprócz możliwości podglądania przedstawicieli takich gatunków jak np. foka szara, odwiedzić można muzeum marynistyczne, a także prehistoryczne oceanarium z kinem 5D.</p> <p>Park dinozaurów „Łeba Park” w Nowęcinie: obiekt zajmuje powierzchnię 20ha. Na jego terenie znajdują się eksponaty dinozaurów o rzeczywistych wymiarach – największy z nich, Seismozaur, ma 45m wysokości. Ze względu na zróżnicowanie terenu, dużą powierzchnię i liczne zbiorniki wodne, park zwiedzać można także pojazdami, rowerem wodnym czy łódką.</p> <p>Nowowiejski park Nordic Walking: miejsce sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi, posiada ponad 30km tras do nordic walkingu. Proponowane ścieżki mają zróżnicowany stopień trudności.</p>
<p>Wystawy i osobliwości (Miasto Łeba, Gmina Nowa Wieś Lęborska)</p>	<p>Park miniatur w Chocielewku: na terenie obiektu umieszczono miniatury budynków z egzotycznych miejsc, a także z Polski; znajdują się tu zarówno egipskie piramidy, wieża Eiffla jak również latarnia morska w Rozewiu oraz makiety zwierząt.</p> <p>Wystawa motyli w Łębie: powstała w 1998 roku z prywatnych zbiorów, jest pierwszym dostępnym dla odwiedzających zbiorem motyli i innych owadów ze wszystkich części świata z elementami interaktywnymi.</p> <p>Wilkowo Nowowiejskie: począwszy od 2002 roku we wsi organizowana jest Majówka, w czasie której osiągane są kolejne rekordy w różnych dziedzinach, z których część wpisana została do księgi rekordów Guinnessa. Pośród najbardziej spektakularnych – najdłuższy stół biesiadny na świecie, największy drewniany chodak oraz rekord kulinarny w gotowaniu polewki rybnej.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów prasowych³⁶ oraz oficjalnych witryn WWW gmin MOF Lęborka.

³⁶http://www.pomorskie.eu/pl/aktualnosci_z_regionu/2014/leborskie_dni_jakubowe2014;
[http://www.gazetakaszubska.pl/55511/leborskie-dni-jakubowe-bylo;](http://www.gazetakaszubska.pl/55511/leborskie-dni-jakubowe-bylo) http://katowice.naszemiasto.pl/artukul/powiat-leborski-miedzynarodowy-zlot-historyczno-militarny,201951,art,t,id,tm.html?sesja_gratka=f380830d689b9f671494c2a499bfab80;
<http://www.motozloty.com/zloty/81-leba-2014;> [http://leba.eu/pl/kalendarz/iv-miedzynarodowy-zlot-motocyklowy-leba-2014-bike-week/;](http://leba.eu/pl/kalendarz/iv-miedzynarodowy-zlot-motocyklowy-leba-2014-bike-week/)
http://www.lebork24.kei.pl/news,2362,W_Oskowie_jest_najwiekszy_kon_trojanski_na_swiecie;
http://www.cevice.pl/aktualnosci/pokaz/398_rajd_rowerowy; <http://lew.lebork.pl/?p=543>

Pomimo tego, że na terenie MOF organizowane są różnorodne wydarzenia, łączna liczba uczestników imprez jest znacznie niższa niż przypadku grupy porównawczej, gdzie udział w imprezach bierze ponad 6-krotnie więcej osób. Ponadto wskaźnik dla MOF jest również niższy, i to blisko 4-krotnie, w zestawieniu ze średnią dla kraju (Tabela 8.).

Potencjał turystyczny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łęborka to jedna z szans dla rozwoju gospodarczego tego obszaru. Aby możliwe było czerpanie korzyści i budowanie przewagi na tym polu, konieczne jest wytworzenie konkretnej oferty, proponującej odwiedzającym kompleksowe zagospodarowanie czasu wolnego. W przypadku MOF, z rozproszonymi w przestrzeni atrakcjami lecz bez silnych węzłów (poza Łebą), powinna to być **oferta sieciowa** – w dużej mierze uzupełniająca dla głównej atrakcji, czyli wybrzeża.

Posiadając ograniczony dostęp do Morza Bałtyckiego (Łeba), istotne jest budowanie konkurencyjności we współpracy pomiędzy gminami. Ważną rolę odgrywa również obecność w **regionalnych sieciach i projektach**, systematyzujących przebieg i kształt infrastruktury turystycznej.

Do najważniejszych dla MOF projektów sieciowych, ze względu na ścisły związek historyczny i kulturowy, należy **Pomorska Droga św. Jakuba**. Tradycyjnie szlak związany jest z pielgrzymkami z Inflant do hiszpańskiej Composteli, obecnie stanowi atrakcję turystyczną obszaru.

Tabela 8. Uczestnicy imprez w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2013)

	Liczba uczestników
MOF Łęborka	146
Grupa porównawcza	912
Województwo pomorskie	1043
Polska	549

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

MOF a Pomorska Droga św. Jakuba

Kiedy w roku 1987 Rada Europy uznała szlaki pielgrzymkowe za drogi kulturowe, powrócono do pomysłu przywrócenia tej trasy dawnych wartości. Na początku obecnego stulecia, dzięki lokalnym księżom i działaczom, a później przy udziale łęborskiego LOT rozpoczęto oznaczanie Łęborskiej Drogi św. Jakuba. Zaznaczano wówczas potrzebę rozwoju infrastruktury noclegowej, która zapewniłaby pielgrzymom bezpieczną podróż.

Projekt rozwija się dynamicznie od 2010 roku, dzięki realizacji unijnego przedsięwzięcia „Rewitalizacja Europejskiego Szlaku Kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku - Pomorska Droga św. Jakuba”, którego zakończenie przewidziane zostało na grudzień 2014 roku. Nadzernym celem działań, których liderem jest Miasto Łębork, jest promocja dziedzictwa kulturowego i wartości regionu oraz włączenie go do sieci europejskiej.

Wartością dodaną, której osiągnięcie planowane jest poprzez realizację projektu rewitalizacji tego ogólnoeuropejskiego szlaku jest aktywizowanie społeczności lokalnej i pobudzenie tradycyjnej gospodarki obszaru. Dzięki przywróceniu ruchu pielgrzymkowego przez Ziemię Łęborską możliwe będzie włączenie się mieszkańców w upowszechnianie tradycji rzemieślniczych i kulinarnych. Ponadto zwiększy to możliwość ich uczestnictwa w poznawaniu specyfiki kulturowej innych państw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.re-create.pl/> (dostęp z dn. 02.10.2014)

Inną koncepcją, jest projekt regionalny **Kajakiem przez Pomorze**, którego inicjatorem jest Samorząd Województwa Pomorskiego. Celem projektu jest utworzenie kompleksowego produktu turystycznego w tej dziedzinie. Przez teren MOF Łęborka przebiega szlak kajakowy „Z serca Kaszub do krainy Słowińców” (biegiem rzeki Łęby)(Mapa 3). Projekt kierowany do miłośników sportów wodnych stawia na prezentację atrakcji, tradycji i zabytków Pomorza, dzięki zintegrowaniu działań miękkich i inwestycji w turystykę. Obok infrastruktury niezbędnej kajakarzom w ramach projektu planowane jest utworzenie infrastruktury towarzyszącej, która sprzyjać będzie popularyzacji województwa pomorskiego, jako atrakcyjnego miejsca dla aktywnych. Przebieg Łęby, a zarazem regionalnego szlaku (gmina Łęczyce, Łębork, Nowa Wieś Łęborska, Cewice, Łeba – jezioro Łebsko), spaja Miejski Obszar Funkcjonalny Łęborka.

W ramach kolejnego przedsięwzięcia sieciowego – **Pomorskie Trasy Rowerowe**, będącego jednym z trzech zamierzeń strategicznych Regionalnego Programu Pomorska Podróż³⁷, planowana jest budowa szlaków o randze międzynarodowej. Jedna z rozwijanych tras przebiega przez teren MOF Łęborka.

Źródło: "opracowanie własne z wykorzystaniem www.eurovelo.org.

Współrealizacja projektów sieciowych o charakterze ponadlokalnym to dla MOF Łęborka szansa na rozwój turystyki również poza wyróżniającą się w tej dziedzinie Łebą. Wypracowanie wspólnych projektów MOF, które nawiążą do działań regionalnych pozwoli uzyskać efekt synergii.

Efekt synergii można uzyskać także wykorzystując możliwości współpracy międzynarodowej. Dobrym przykładem działania w ramach regionu **Południowego Bałtyku** jest zainicjowane przez Gminę Łębork, Baltic Rally – bałtyckie mistrzostwa amatorów w grach zespołowych. Tego typu inicjatywy mogą być wzmocniane poprzez partnerstwa w MOF.

³⁷ Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej.

Baltic Rally – inicjatywa w ramach regionu Południowego Bałtyku

Współpraca odbywa się pomiędzy dwoma samorządami: Miastem Lębork, litewskim Miastem Kretinga oraz niemieckim Akademickim Związkiem Sportowym Greifswald, a także dwiema organizacjami stowarzyszonymi: Klubem Sportowym Klub „Žalgiris” Kretinga oraz Lęborskim Towarzystwem Sportowym „Unia”.

Założeniem projektu jest utworzenie platformy integrującej i wzmacniającej relacje społeczne pomiędzy sportowcami wywodzącymi się z różnych społeczności za pośrednictwem współorganizacji rozgrywek drużynowych. Angażowanie mieszkańców regionu Południowego Bałtyku w aktywność sportową jest drogą do wymiany doświadczeń, budowania świadomości kulturowej oraz w dalszej perspektywie inicjowania współpracy transgranicznej na innych polach. Efektem rozgrywek siatkarskich będzie utworzenie wspólnej reprezentacji regionu Południowego Bałtyku, która zostanie reprezentantem tej społeczności w dalszych rozgrywkach o randze europejskiej.

Rozgrywki odbywające się w Polsce, Niemczech i na Litwie to pierwszy krok do realizacji większej idei jaką jest integracja społeczności lokalnych z różnych regionów Unii Europejskiej za pośrednictwem sportu. Oprócz organizacji imprez sportowych elementem projektu są także działania promocyjne, służące wymianie doświadczeń pomiędzy sportowcami – amatorami, popularyzacji zdrowego trybu życia czy aktywności fizycznej.

Źródło: opracowanie własne

3.4. Konkurencja o inwestorów

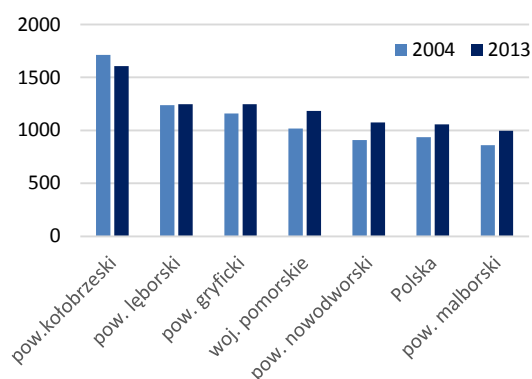
Miejski Obszar Funkcjonalny Lęborka charakteryzuje się nieco wyższą od krajowej czy regionalnej względną liczbą podmiotów gospodarczych. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych jest 1165 podmiotów (2013). Na tle grupy porównawczej, powiat lęborski traci jednak sporo do kołobrzесьkiego³⁸.

Zdecydowanie największa liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (ponad 3,5 tysiąca) zarejestrowana jest w Łebie. W samym Lęborku względna liczba podmiotów jedynie nieznacznie przekracza tę dla całego MOF, zaś w większości gmin wiejskich wynosi mniej niż tysiąc.

Silna koncentracja podmiotów gospodarczych w nadmorskich kurortach jest typowa dla wszystkich porównywanych powiatów nadbałtyckich. Jest to związane z występowaniem tam licznych niewielkich podmiotów związanych z obsługą turystów (placówki gastronomiczne, pensjonaty itp.). Na terenie powiatu lęborskiego (i całego MOF) w stosunku do roku 2004 względna liczba podmiotów gospodarczych lekko wzrosła³⁹, chociaż należy zauważyć, że w większości porównywanych powiatów wzrost był większy. Względna liczba nowo zarejestrowanych podmiotów jest wciąż większa niż średnia krajowa i wojewódzka (Wykres 16).

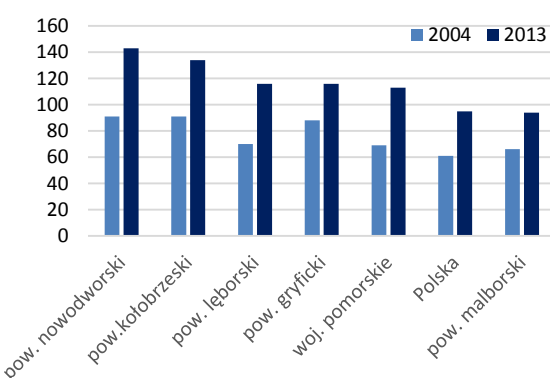
Podobne wnioski można wyciągnąć również analizując **wskaźnik przedsiębiorczości** mierzony liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Po raz kolejny, gminą, która zdecydowanie wyróżnia się w

Wykres 15. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON (2004, 2013)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON (2004, 2013)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

³⁸ Z powodu braku danych na poziomie gminnym dla danych z roku 2004 na wykresach w tym podrozdziale będą przedstawiane porównania powiatu lęborskiego, nie całego MOF.

³⁹ W roku 2013 na 10 000 mieszkańców zarejestrowano na obszarze MOF 113 nowych podmiotów (wyrejestrowano w tym czasie 98).

zestawianiu jest Łeba (45 – zdecydowanie najwyższa wartość wskaźnika; kolejne gminy Wicko oraz Lębork osiągają zaledwie wyniki zbliżony do całego MOF – około 14). W ostatnich latach wskaźnik ten jednak lekko spada. Jest to tendencja inna niż w województwie i kraju. Podobna sytuacja występuje tylko w powiecie kołobrzeskim, co może świadczyć o stopniowej likwidacji niewielkich, często jednoosobowych działalności gospodarczych nastawionych na obsługę sezonowego ruchu turystycznego.

Poza licznymi niewielkimi przedsiębiorstwami, na terenie MOF występują również większe przedsiębiorstwa, dające całoroczne zatrudnienie, np.:

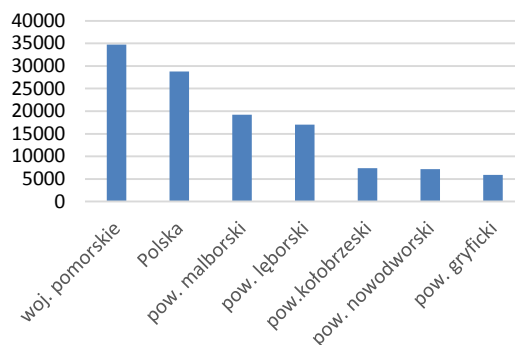
- Farm Frites Poland S.A. (Lębork, branża spożywcza),
- Wienerberger Ceramika Budowlana (Lębork, materiały budowlane),
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe AMG (Lębork, branża metalowa),
- ABB Entrelec Sp. z o.o. (Nowa Wieś Lęborska, branża elektrotechniczna),
- Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego Poltarex Sp. z o.o. (Lębork),
- Profarm Sp. z o.o. (Lębork, branża farmaceutyczna),
- Odlewnia Żeliwa i Metali Nieżelaznych - Spółdzielnia Pracy Spomel w Lęborku (branża odlewnicza).

Produkcja sprzedana przemysłu⁴⁰ per capita w powiecie jest dwukrotnie mniejsza niż średnia dla województwa. Znacznie odbiega również od średniej krajowej. Mimo wszystko powiat lęborski wyróżnia się pod tym względem w porównaniu z innymi jednostkami leżącymi bezpośrednio nad Bałtykiem (Wykres 17). Pokazuje to, że mimo wagi usługowej działalności gospodarczej związanej z obsługą ruchu turystycznego oraz rolnictwa, na terenie MOF przemysł również zajmuje dość ważne miejsce w gospodarce.

Teren powiatu lęborskiego nie jest miejscem w którym koncentruje się **kapitał zagraniczny**. Liczba przedsiębiorstw z udziałem takiego kapitału w ujęciu względnym odbiega od średniej krajowej i wojewódzkiej, mimo tego jest jednak większa niż dla większości porównywanych powiatów (Wykres 18).

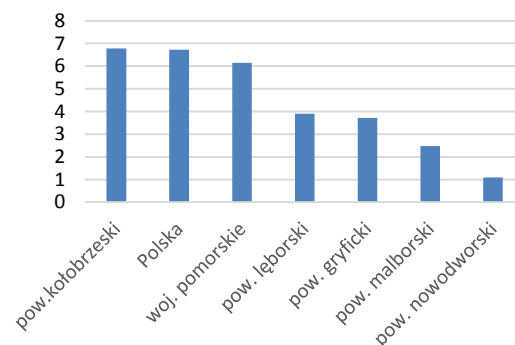
Obecna **atrakcyjność inwestycyjna** dla działalności przemysłowej na terenie MOF określana jest jako przeciętna / niska (Mapa 4). O takiej pozycji w rankingach krajowych decyduje w dużej mierze czynnik zewnętrzny – dostępność komunikacyjna. Ta sytuacja może jednak ulec zmianie wraz z realizacją drogi ekspresowej nr 6.

Wykres 17. Produkcja sprzedana przemysłu per capita [zł] (2012)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 18. Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na 10 000 mieszkańców (2012)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

⁴⁰ Dotyczy podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób.

Dość dobre wartości prezentowanych wskaźników (liczba podmiotów, produkcja sprzedana) nie przekładają się na dobrą sytuację na **rynku pracy**. Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie łębarskim jest wyższy o ponad dwa punkty procentowe od średniej krajowej i wojewódzkiej. Jest on też znacznie wyższy niż w podobnym pod względem gospodarczym powiecie kołobrzeskim (Wykres 19). Z drugiej strony, w pozostałych porównywanych powiatach poziom bezrobocia jest jeszcze wyższy, nawet w położonym bliżej aglomeracji powiecie nowodworskim.

Pozytywny jest też fakt znacznego spadku poziomu bezrobocia w porównaniu z rokiem 2004. Należy jednocześnie pamiętać o tym, że dużym problemem obszaru MOF jest **sezonowość** miejsc pracy – w okresie letnim możliwości znalezienia pracy (głównie przy obsłudze turystów) są znacznie większe niż poza nim.

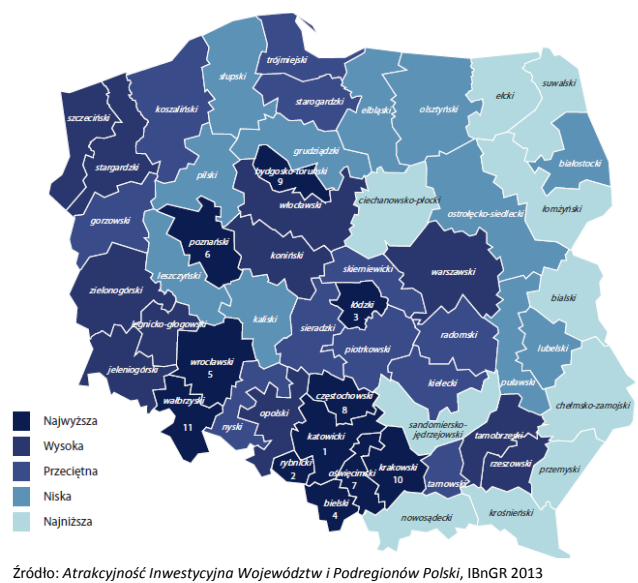
Łagodzenie problemu bezrobocia i powiązanych z nim problemów społecznych⁴¹ komplikuje fakt, że znaczący odsetek zarejestrowanych to osoby długotrwale bezrobotne (ok. 50%) oraz bez wykształcenia średniego (ok. 60%). Ok. 45% zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie Łębarskim to mieszkańcy wsi, jednak należy przypuszczać, że rzeczywiste natężenie problemu jest nieco bardziej niekorzystne dla obszarów wiejskich MOF – ze względu na zjawisko bezrobocia ukrytego na wsiach.

W tym kontekście warto zauważyć, że MOF Łębork należy do obszarów o generalnie **korzystnej charakterystyce sektora rolniczego**. Dominuje rolnictwo wielkoobszarowe a gminy pełnią funkcje mieszane rolnicze i pozarolnicze – szczególnie w otoczeniu Łęborka: Nowa Wieś Łębarska oraz Łęczyce (IRWIR PAN 2014). Choć rolnictwo w MOF nie wyróżnia się szczególnie na tle województwa, jednak na tle gmin wiejskich kraju – już tak (vide, s.7-9). Województwo pomorskie wyróżnia wysoki procent hodowli ryb łososiowatych, udział w tym mają liczne hodowle z obszaru MOF. Ta branża wypracowała również własne Stowarzyszenie (zob. rozdział konkurencja o fundusze).

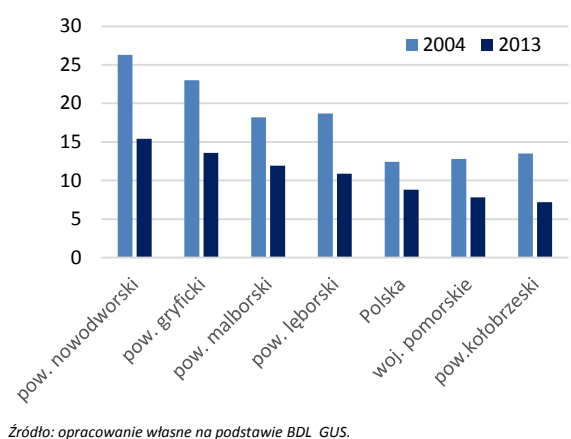
Z jednej strony atutem jest obecność w MOF dochodowych gospodarstw wielkoobszarowych, z drugiej strony obszar funkcjonalny podziela ogólny problem rolnictwa krajowego – niski poziom współdziałania i zrzeszenia w grupach producenckich. Łębork stanowi ośrodek przetwórstwa rolnego (szczególnie za sprawą obecności zakładu Farm Frites Poland SA – producenta m.in. dla sieci MCDonald's). W ostatnich latach, jak dostrzega Strategia Powiatu Łębarskiego (2014), mniejsze gospodarstwa rolne zmieniają swój profil między innymi na wypoczynkowo-turystyczne.

⁴¹ Natężenie problemów społecznych w MOF jest znaczące. Obrazuje to wysoki wskaźnik korzystania z pomocy społecznej. Na przykład na obszarze gmin Łębork, Łęczyce i Nowa Wieś Łębarska z takiej pomocy korzysta 2,5 tys. rodzin, czyli niemal 8 tys. osób (stan na 12.2013). Dominującymi powodami, które się nakładają, są ubóstwo (80%), bezrobocie (56%), niepełnosprawność (51%) oraz bezradność i długotrwałe choroby (po 33%).

Mapa 4. Atrakcyjność inwestycyjna dla działalności przemysłowej 2013

Wykres 19. Udział zarejestrowanych bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (2004, 2013)

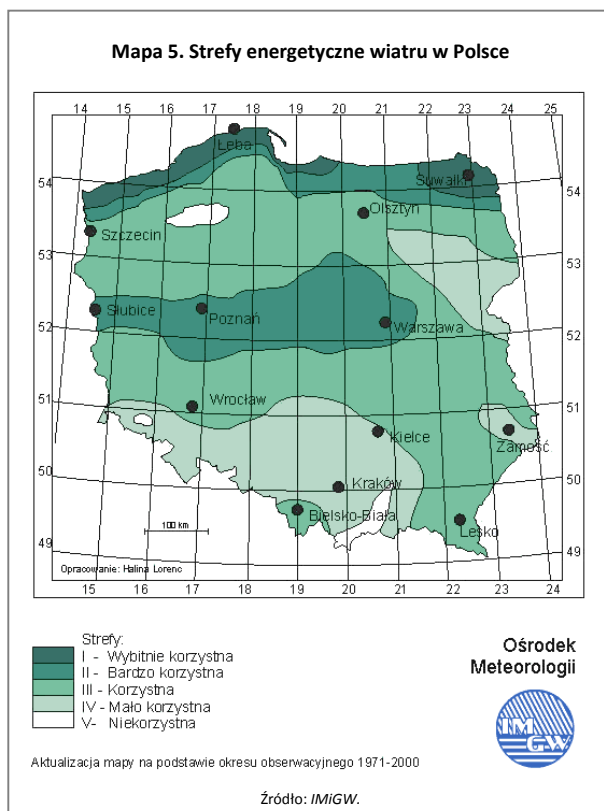
Z rozwojem gospodarczym ściśle związane jest zagadnienie **kształcenia zawodowego**. Poza szkolnictwem średnim typu ogólnokształcącego, na terenie MOF działają cztery zespoły placówek zawodowych (trzy w Lęborku, jeden – niepubliczny – w Łebie):

- Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku,
- Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Lęborku,
- Powiatowe Centrum Edukacyjne Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Lęborku,
- Zespół Społecznych Szkół Ponadgimnazjalnych w Łebie.

Szkolnictwo zawodowe na terenie MOF w ostatniej dekadzie przeżywało kryzys, czego wyrazem jest ograniczenie liczby placówek (jeszcze w 2004 roku w samym Lęborku działało 9 techników). Wpływały na to tendencje ogólnopolskie. Jednocześnie szkoły modyfikują swój profil, starając się dostosować się do zmieniającego się rynku pracy. Poza typowymi (w skali kraju) kierunkami kształcenia takimi jak technik informatyk, mechanik samochodowy czy fryzjer, pojawiają się również kierunki związane z obsługą ruchu turystycznego. Dotyczy to zwłaszcza placówki w Łebie oraz Zespołu Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku (kierunki technik hotelarstwa, technik obsługi turystycznej czy technik żywienia i usług gastronomicznych). Pewnym wyróżnikiem są klasy o profilu wojskowym w specjalnościach technik budownictwa oraz technik logistyki w Powiatowym Centrum Edukacyjnym Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych.⁴² W ofercie brakuje natomiast specjalności związanych z potencjalnym zapotrzebowaniem na kadry służące pomocą osobom starszym przybywającym do Lęborka, czy rehabilitacji – w przyszłości rozwinięcie oferty w tych kierunkach może okazać się konieczne przy budowie specjalizacji zdrowotnej MOF.

MOF Lęborka posiada korzystne warunki do rozwoju **energetyki odnawialnej**, w szczególności wiatrowej. Północne obszary województwa pomorskiego posiadają najlepsze warunki do lokalizacji **elektrowni wiatrowych** w kraju (Mapa 5). Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 10 m/s (*Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego...*). Z uwagi jednak na występowanie prawnych form ochrony przyrody (w tym Słowińskiego Parku Narodowego oraz obszarów Natura 2000), lotniska a także istniejącego zagospodarowania przestrzennego istnieją pewne ograniczenia lokalizacji farm wiatrowych w MOF. Zgodnie z *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (2009)* najmniejsze obostrzenia dla udowy tego rodzaju instancji występują w pasie południkowym w centrum MOF (Mapa 6). Ten potencjał już zaczął być wykorzystywany – na terenie MOF funkcjonuje kilka farm wiatrowych (w gminie Wicko).

Północne obszary województwa należą również do najbardziej korzystnych dla rozwoju i wykorzystywania **energii słonecznej**. Średnie roczne sumy promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej są jednymi z najwyższych w Polsce i wynoszą dla województwa pomorskiego 1076 kWh/m²/rok, zaś dla Polski centralnej – 985 kWh/m²/rok.

⁴² Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku, <http://www.zsgzia.lebork.pl/progi.html>; Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Lęborku, http://zsmi.pl/rekrutacja_zsmi/; Powiatowe Centrum Edukacyjne Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Lęborku, <http://www.pce.lebork.pl/o-szkole/kierunki-kształcenia/>; Zespół Społecznych Szkół Ponadgimnazjalnych w Łebie, <http://zsp.leba.eu/zssp-w-lebie/spoleczne-technikum-technologiei-zywnosci-i-hotelarstwa/>, 27.10.2014r.

MOF Lęborka nie dysponuje natomiast tak dużymi zasobami bioenergetycznymi (surowców dla bioenergetyki), jakie występują w innych obszarach województwa pomorskiego.

Oprócz zasobów odnawialnych na obszarze MOF rozpoznawane są także zasoby gazu łupkowego. Zakładając, że zasoby te będą możliwe do eksploatacji⁴³ oraz, że stworzone zostaną do tej eksploatacji uwarunkowania na poziomie krajowym, społeczność MOF stanąć może przed wyborem, czy tego typu działalność na tym obszarze powinna być prowadzona.

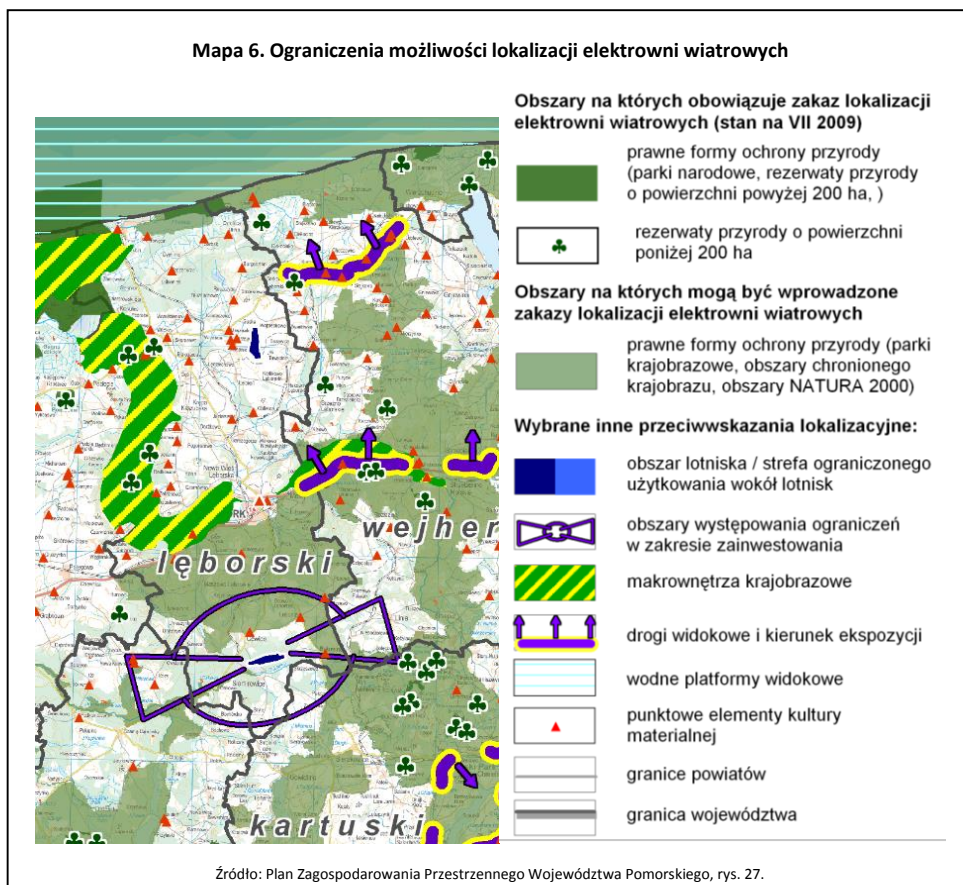
Horyzont Strategii MOF sięga roku 2020 –

najprawdopodobniej w tym czasie rozpocznie się budowa elektrowni jądrowej w jednej ze wstępnie wybranych pobliskich lokalizacji (w powiecie puckim lub wejherowskim). Związane z tym będą prace inwestycyjne w regionie, które potrwać, wg. prognoz, sześć lat. Szacowane zatrudnienie przy budowie jednego bloku energetycznego (bez inwestycji towarzyszących – linii, komunikacji etc.) będzie wynosiło od 3 do 4 tysięcy osób (z szerokiego spektrum zawodów technicznych, nie tylko wysoko wyspecjalizowanych) (*Program polskiej energetyki jądrowej*, 2014)⁴⁴. Należy się spodziewać istotnego wpływu na regionalny rynek pracy (w tym MOF) na etapie budowy i funkcjonowania inwestycji oraz, że w dalszym horyzoncie czasowym północna część województwa Pomorskiego będzie również miejscem zamieszkania wysokopłatnych specjalistów, poszerzających grono odbiorców usług MOF.

3.5. Konkurencja o fundusze⁴⁵

W latach 2007-2013, na tle czterech porównywanych jednostek, MOF charakteryzował się nieco mniejszym stopniem pozyskania funduszy rozwojowych z UE przez przedsiębiorców. Względnie niższa liczba beneficjentów – firm z MOF, wskazuje na potrzebę lepszej promocji i wsparcia w pozyskiwaniu funduszy w nowej perspektywie. Większe wykorzystanie wsparcia finansowego przez biznes poza MOF może się przekładać na pogorszenie pozycji konkurencyjnej obszaru funkcjonalnego.

Instytucje i przedsiębiorstwa z obszaru lęborskiego MOF nie wykazywały też zbyt dużej aktywności w pozyskiwaniu środków z krajowego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, kładącego szczególny nacisk na innowacyjność, konkurencyjność oraz działalność badawczo-rozwojową. W ramach POIG na obszarze MOF zrealizowano 17 projektów (8 na terenie gminy Łęczyce, 4 w Lęborku, po dwa projekty w gminach

⁴³ Tu istotna będzie też kwestia wpływu na środowisko naturalne i na obszary chronione.

⁴⁴ Przytoczony dokument zawiera także prognozowane kierunki wykształcenia zatrudnianych kadr.

⁴⁵ Dane do rozdziału pochodzą z Bazy instytucji otoczenia biznesu www.pi.gov.pl/; Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK wrzesień 2014; bazy danych CORDIS – Community Research and Development Information Service.

Cewice oraz Nowa Wieś Lęborska oraz jeden na terenie gminy Wicko). Większość projektów z Programu dotyczyła likwidacji wykluczenia cyfrowego m.in. poprzez zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu mieszkańcom.

Działalność badawczo-rozwojowa w MOF nie jest szczególnie rozwinięta. Poza kilkoma wyróżniającymi się zakładami (zwłaszcza na terenie gminy Łęczycze) większe i bardziej zaawansowane projekty badawczo-rozwojowe są podejmowane jedynie punktowo. W kontekście prac nad budową inteligentnych specjalizacji województwa, na uwagę zasługują kosztowne projekty realizowane na terenie gminy Łęczycze: budowa przedsiębiorstwa produkcji innowacyjnych modułów fotowoltaicznych z cienkich ogniw krzemowych (Solar-Energy S.A.), projekty związane z innowacyjnym wykorzystaniem tworzyw sztucznych (Eurocast Sp. z o.o.).

Jednym z narzędzi zaangażowania firm i instytucji w **działalność badawczo-rozwojową** na arenie międzynarodowej jest uczestnictwo w Programach Ramowych (PR) UE. W ostatnich dwóch edycjach *Programu Ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego* (szóstej i siódmej) Miejski Obszar Funkcjonalny Lęborka reprezentowany był przez jedną organizację⁴⁶ – Stowarzyszenie Producentów Ryb Łososiowatych. W 6PR Stowarzyszenie, razem z 28 podmiotami z 12 krajów, zaangażowane było w projekt dotyczący wzrostu konkurencyjności europejskiej akwakultury słodkowodnej poprzez wzmacnianie wiedzy branżowej. W 7PR w gronie 14 podmiotów z 10 krajów, projekt dotyczył rozwiązań technologicznych dla gospodarstw rybnych.

Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka nie działa żadna jednostka badawczo-rozwojowa. Funkcjonują natomiast jedna niepubliczna uczelnia wyższa - Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni Wydział Zamiejscowy w Lęborku. Wśród przedsiębiorstw wykazujących zaangażowanie w projekty innowacyjne, czy prowadzących własne biura konstrukcyjne należy wymienić:

- Eurocast Sp. z o.o. – zajmujące się produkcją nowoczesnych folii do produkcji opakowań do żywności i opakowań medycznych (Strzebielino gm. Łęczycze);
- Polmarco Sp. z o.o. – producent mebli biurowych (Łeba);
- Przedsiębiorstwo Innowacyjno–Techniczne Project Sp. z .o. o. – zajmujące się produkcją małych i średnich maszyn i urządzeń do budowy i utrzymania dróg (Lębork);
- Solar-Energy S.A. – zajmujące się produkcją modułów fotowoltaicznych z ogniw krzemowych o wysokiej sprawności (Bożepole Wielkie gm. Łęczycze).⁴⁷

Działalność innowacyjna może być wspierana przez różne instytucje otoczenia biznesu. Na terenie MOF od 2014 roku funkcjonuje inkubator przedsiębiorczości (w ramach Sieci Kaszubskich Inkubatorów Przedsiębiorczości). Nowopowstała instytucja powinna, z punktu widzenia niniejszej strategii, wzmacniać swoją rolę jako węzeł mobilizujący biznes i organizacje z MOF do zaangażowania w projekty sieciowe.

⁴⁶ Na terenie powiatów podobnych zrealizowano tylko jeden projekt (również z zakresu rybołówstwa, z 7 PR – na terenie powiatu kołobrzeskiego).

⁴⁷ Skrótowy zakres działalności podmiotów na podstawie oficjalnych stron internetowych firm.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to zestawienie zagadnień kluczowych z punktu widzenia całości Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka. Zapisy analizy SWOT, wypracowane w toku spotkań warsztatowych, koncentrują się na tych zagadnieniach, na które można odpowiedzieć lub które można wykorzystać dzięki współpracy. Przedstawiamy je w następującym układzie: mocne strony i słabe strony to cechy wewnętrzne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka, natomiast szanse i zagrożenia to procesy, które zachodzą w jego otoczeniu (Tabela 9). Zagadnienia zebrane w ramach powyższego zestawienia posłużyły do wyznaczenia celów Strategii.

Tabela 9. Analiza SWOT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka

Mocne strony MOF	Słabe strony MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Warunki przyrodnicze, w tym szczególne wyróżniki – potencjał do specjalizacji w aktywnym wypoczynku. • Ugruntowana pozycja łąby – głównego węzła w ofercie turystycznej MOF. • Atrakcje i wydarzenia lokalne oraz ponadlokalne. • Potencjał instytucjonalny do rozwijania specjalizacji „zdrowie” (szpital w Lęborku). • Warunki do produkcji energii odnawialnej. • Rozwinięta produkcja rolna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie – wąski rynek pracy i związane z tym problemy społeczne. • Brak wspólnego, sieciowego produktu turystycznego⁴⁸ i rozpoznawalności obszaru. • Sezonowość turystyki (i nakładająca się sezonowość w rolnictwie). • Poziom zdrowia mieszkańców wymagający poprawy. • Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej i systemach ciepłowniczych. • Presja zabudowy na obszary podmiejskie oraz cenne przyrodniczo. • Niski poziom współpracy producentów żywności.
Szanse dla MOF	Zagrożenia dla MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi ekspresowej S6. • Rozwój systemu kolejowego w regionie, szczególnie połączeń z Trójmiastem. • Rozwój aglomeracji trójmiejskiej – ośrodka usług, rynku zbytu dla towarów i usług. • Zmiany demograficzne (także w aglomeracjach) – zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych. • Trendy społeczne: aktywny wypoczynek i dbałość o zdrowie. • Sieciowe projekty regionalne, tworzenie regionalnych produktów. • Współpraca bałtycka. • Wsparcie publiczne w nowej perspektywie m.in. na ochronę i wykorzystywanie zasobów przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Zasysanie” ludzi młodych przez Trójmiasto. • Silna konkurencja o inwestorów ze strony obszarów o lepszej dostępności komunikacyjnej. • Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

⁴⁸ Zwięzłą definicję przedstawia Polska Organizacja Turystyczna: sieciowy produkt turystyczny to gotowa do sprzedaży spakietyzowana oferta, opierająca się o rozproszoną strukturę podmiotów, atrakcji, miejsc, punktów obsługi, obiektów, funkcjonująca jako jedna spójna koncepcja posiadająca wspólny, wiodący silny wyróżnik (markę) produktu.

Mocne strony:

- **Warunki przyrodnicze, w tym szczególne wyróżniki – potencjał do specjalizacji w aktywnym wypoczynku; Ugruntowana pozycja Łeby – głównego węzła w ofercie turystycznej; Atrakcje i wydarzenia lokalne oraz ponadlokalne.** Te trzy mocne strony MOF pozwalają na budowę silnej oferty sieciowej skierowanej do klientów z poza regionu, jak i pakietu oferty weekendowej dla mieszkańców Trójmiasta (zarówno jeden, jak i drugi zasięg oddziaływania ma już obecnie Łeba).
- **Potencjał instytucjonalny do rozwijania specjalizacji „zdrowie”** – Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2014-2020 zakłada poprawę dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych w Łęborku.⁴⁹ Szpital w Łęborku już obecnie pełni funkcje ponadlokalne, które umocni powstanie oddziału geriatrycznego. W MOF funkcjonują również podmioty oferujące usługi rehabilitacyjne, w tym hipoterapię. Dysponujący wybitnymi walorami przyrodniczymi, położony w otoczeniu Aglomeracji Trójmiejskiej, MOF Łęborka ma szansę stać się atrakcyjnym obszarem dla osób pragnących poprawić swój stan zdrowia zamieszkałych w Trójmieście, a także innych aglomeracjach.
- **Warunki do produkcji energii odnawialnej** – szczególnie w nowej perspektywie UE, ze względu na ukierunkowanie wsparcia, MOF będzie miał szansę na wykorzystanie tego potencjału. Zarazem lokalizacja inwestycji będzie musiała uwzględniać wpływ na formy przyrody chronione w MOF oraz utrzymanie atrakcyjności mieszkaniowej.
- **Rozwinięta produkcja rolna** – otoczenie Łęborka należy do obszarów o generalnie korzystnej charakterystyce sektora rolniczego, rdzeń MOF jest natomiast ośrodkiem przetwórstwa. Tę mocną stroną można dodatkowo wzmacniać poprzez wspieranie sieciowania producentów rolnych.

Słabe strony:

- **Bezrobocie – wąski rynek pracy i związane z tym problemy społeczne.** Łagodzenie problemu bezrobocia musi przebiegać kilku torowo. Z jednej strony rozwiązaniem jest pozyskiwanie zewnętrznych inwestorów, z drugiej wspieranie własnego potencjału w budowie specjalizacji wypoczynkowo-zdrowotnej oraz wzmacnianiu sektora rolniczego (o grupach producenckich dalej). Potrzebna jest zarazem aktywizacja zawodowa, z tego względu, że nie wszystkie grupy obecnie wykluczone są wstanie samodzielnie na rynek pracy powrócić.
- **Brak wspólnego, sieciowego produktu turystycznego i rozpoznawalności obszaru** – pomimo licznych atrakcji lokalnych oraz ponadlokalnych, jak i potencjału do ich tworzenia, słabością MOF jest niedostateczne spakietowanie oferty. Strategia MOF opierająca się na współpracy ponadgminnej jest dobrym narzędziem do animowania takich starań.
- **Sezonowość turystyki (i nakładająca się sezonowość w rolnictwie)** – sezonowość to problem, z jakim ma do czynienia nie tylko MOF ale i większość branży turystycznej w województwie pomorskim (ale i w innych regionach). Równoważeniem problemu jest wzmacnianie oferty całorocznej, co jednak z perspektywy wielu lat starań regionów nie przynosi dostatecznych rezultatów. Starania te muszą więc być uzupełniane poszukiwaniem specjalizacji względem aglomeracji trójmiasta.
- **Poziom zdrowia mieszkańców wymagający poprawy** – poziom zdrowia mieszkańców MOF w ujęciu syntetycznym jest wyższy niż w porównywanym powiecie malborskim, gryfickim czy kołobrzeskim ale słabszy od czołówki województwa, czyli Trójmiasta i jego otoczenia. MOF charakteryzuje się najwyższą w województwie umieralnością z powodu chorób układu oddechowego. Dużym problemem są również choroby nowotworowe, choroby układu nerwowego i układu krążenia. Niedostateczny jest zakres opieki nad osobami zależnymi. Adresowanie tej słabej strony będzie szło w parze z budową specjalizacji zdrowotnej wobec regionu (w tym opieki geriatrycznej).
- **Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej i systemach ciepłowniczych** – pomimo licznych

⁴⁹ A także na Obszarze Metropolitalny Trójmiasta, w szczególności – Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz Słupsk, Ustka, Chojnice, Kwidzyn, Malbork, Starogard Gdański, Kościerzyna i Bytów.

inwestycji, z punktu widzenia całości MOF infrastruktura nadal stanowi słabą stronę. To zagadnienie ma ponadto wpływ na ochronę zasobów przyrody i ograniczanie emisji.

- **Presja zabudowy na obszary podmiejskie oraz cenne przyrodniczo** – m.in. rozwój przestrzenny Łęborka i Łeby powoduje rozlewanie się zabudowy na obszary do tej pory niezurbanizowane. Odpowiedzią na związane z tym ryzyko chaosu urbanistycznego jest wspólne planowanie przestrzenne (ponad granicami gmin).
- **Niski poziom współpracy producentów żywności** – MOF podziela krajowy problem niskiego usieciowienia producentów. Wzmacnianie grup producenckich jest zagadnieniem ponadlokalnym. Wzorem, stanowiącym, że tego typu współpraca jest możliwa w MOF może być Stowarzyszenie Producentów Ryb Łososiowatych (z siedzibą w Łęborku), które angażuje się nawet w projekty międzynarodowe.

Szanse:

- **Budowa drogi ekspresowej S6 oraz rozwój systemu kolejowego w regionie** – szybsze połączenie z województwem, a przede wszystkim z Trójmiastem to większe szanse na zatrzymanie odpływu mieszkańców (ograniczanie potrzeby przeprowadzki)⁵⁰, ale też lepsza pozycja MOF dla turystyki weekendowej mieszkańców aglomeracji. To od dobrych połączeń z Trójmiastem zależy możliwość przejmowania różnego rodzaju usług w przyszłości – rezydencyjnych, wypoczynku, rekreacji i zdrowia. Szczególnie na rozwój kolei kierowane będą w nowej perspektywie znaczne środki, co już przełożyło się na podjęcie tego zagadnienia w RPO.
- **Rozwój aglomeracji trójmiejskiej – ośrodka usług, rynku zbytu dla towarów i usług.** Z jednej strony bieguny rozwoju „zasysają” kadry, z drugiej jednak generują zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi. Zapotrzebowanie to zwiększa się wraz z ich rozwojem. Obszary w bliższym i dalszym otoczeniu dużego miasta powinny m.in. poszukiwać swej specjalizacji, która wykorzysta potencjał metropolii. Dla MOF Łęborka takim kierunkiem będzie m.in. pełnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych, zdrowotnych oraz producenckich⁵¹.
- **Zmiany demograficzne (także w aglomeracjach) – zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych.** Starzenie się społeczeństwa, proces dotyczący również społeczność MOF, patrząc przez pryzmat bliskości aglomeracji, można wykorzystać jako szansę. Zielone otoczenie, możliwości rozwoju funkcji zdrowotnych i rehabilitacyjnych pozwalają budować ofertę nie tylko szeroką ale także uwzględniającą specyficzne potrzeby trójmiejskich seniorów. Na stwarzanie przyjaznych warunków i rozbudowę adekwatnych usług „srebrnej gospodarki” już obecnie stawiają np. gminy z Obszaru Metropolitalnego Warszawy⁵².
- **Trendy społeczne: aktywny wypoczynek i dbałość o zdrowie.** Moda na aktywność (w tym np. turystykę rowerową), zdrowie i ekologię, biorąc pod uwagę naturalne uwarunkowania MOF i położenie w pobliżu aglomeracji, stanowi kolejną szansę rozwojową.
- **Sieciowe projekty regionalne, tworzenie regionalnych produktów** – wykorzystanie tej szansy to wpisanie się z inicjatywami MOF w regionalne przedsięwzięcia i wykorzystanie efektu synergii. Przykłady takich inicjatyw, rozwijanych na poziomie regionalnym to Pomorska Droga św. Jakuba, Kajakiem przez Pomorze i Pomorskie Trasy Rowerowe. To także obecne i przyszłe inicjatywy klastrowe funkcjonujące w dziedzinach strategicznych dla MOF: wypoczynku i rekreacji oraz zdrowia.
- **Współpraca bałtycka** – szansa już wykorzystywana na terenie MOF, chociażby poprzez organizację międzynarodowych wydarzeń sportowych. Współpracę nadbałtycką można wykorzystać również dla rozwoju turystyki i gałęzi przedsiębiorczości związanych z morzem, jak i tych opartych na zielonych

⁵⁰ Takie zjawisko dostrzegalne jest na przykładzie budowy A2 i gmin z otoczenia Warszawy.

⁵¹ W działalności rolniczej przykładem może być zaspokajanie zapotrzebowanie na ekologiczną żywność o „znanym” pochodzeniu, przez zrzeszenia producentów (sadowników) działających w otoczeniu Warszawy. Grupują oni swą ofertę na zamówienia zbiorowe do stolicy.

⁵² „Diagnoza obszaru metropolitalnego Warszawy”, 2014.

technologiach. Inicjatywy nadbałtyckie są okazją do wymiany doświadczeń z partnerami zagranicznymi.

- **Wsparcie publiczne w nowej perspektywie m.in. na ochronę i wykorzystywanie zasobów przyrody** – uznając przyrodę za główny atut MOF, do szans które należy wykorzystać trzeba zaliczyć dostępność środków na ochronę bioróżnorodności – czyli wzmacnianie głównego atutu MOF.

Zagrożenia:

- **„Zasysanie” ludzi młodych przez Trójmiasto** – relacje z aglomeracją są wielowymiarowe, a jej bliskość to dla MOF zarówno szanse, jak i zagrożenia. Procesy „wymywania” powodują, że do metropolii przeprowadzają się ludzie młodzi (wyjeżdżają również do innych regionów i krajów), tam też koncentrują się działania biznesowe. Takiego wpływu nie można zatrzymać, jednak można przyczynić się do jego ograniczania – wspierając tworzenie miejsc pracy wewnątrz MOF.
- **Silna konkurencja o inwestorów ze strony obszarów o lepszej dostępności komunikacyjnej** – napływ nowych inwestorów raczej koncentruje się przy ważnych ciągach i węzłach komunikacyjnych. Z kolei stanowiące w ostatnich latach istotny odsetek napływającego kapitału zagranicznego, usługi dla biznesu (B2B), silnie koncentrują się w największych miastach. Oczywiście dobre warunki lokalne dla inwestora zewnętrznego, np. przetwórstwa przemysłowego, są ważne i warto o to zabiegać (w tym przygotowując miejsca do lokalizacji), ale dla MOF może to być tylko element uzupełniający rozwój w oparciu o własne zasoby. Wraz z rozwojem turystycznej marki MOF będą rosły szanse na kapitał zewnętrzny z branży turystyki i usług towarzyszących.
- **Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego** – pogorszenie stanu środowiska oznaczałoby osłabienie głównego waloru MOF. Również zanieczyszczenie Morza Bałtyckiego może odbijać się negatywnie na całym obszarze MOF, którego głównym węzłem oferty turystycznej jest Łeba (na to nakłada się zagrożenie dla gospodarki rybackiej i bioróżnorodności).

5. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ MOF ŁĘBORKA

Zaprezentowana we wstępie wizja Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łęborka w 2020 roku osiągnana będzie poprzez trzy uzupełniające się **cele strategiczne** (Rysunek 1). W ramach każdego z nich wyznaczone są **kierunki działań**, które wskazują jakiego rodzaju przedsięwzięcia mają w pierwszej kolejności przyczynić się do realizacji celów. Zapisy te są odpowiedzią na najważniejsze zagadnienia zebrane w ramach analizy SWOT.

Rysunek 1. Schemat Strategii MOF

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczone trzy cele strategiczne opierają się na **działaniach wspólnych** – dotyczą tych dziedzin MOF, w których współpraca ponad granicami gmin przyczyni się do lepszego rozwiązywania problemów i wykorzystania potencjałów. Cele nie ograniczają zakresu tematycznego, możliwego do podejmowania w strategiach lokalnych. Strategia nie ogranicza również możliwości rozszerzenia współpracy w MOF na innych dziedzinie – dla realizacji potrzeb, które pojawią się w przyszłości. Cele i realizujące je kierunki działań wypracowane zostały w toku spotkań warsztatowych z przedstawicielami Partnerów projektu.

Cel pierwszy służy wzmocnieniu spójności Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego w wielu wymiarach. Łączy przedsięwzięcia w sferze technicznej (np. spójność drogową), jak i społecznej (ograniczenie wykluczenia społecznego).

Drugi cel strategiczny dotyczy konkurencyjności gospodarczej MOF – w tym konkurencyjności branży turystycznej. Nawiązując do aktualnych założeń polityki regionalnej, cel ten zakłada również wspieranie budowy specjalizacji Ziemi Łęborskiej – „zdrowie i aktywny wypoczynek”. Jednocześnie, mając na uwadze sytuację rynku pracy w MOF, omawiany cel uwzględnia również pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych.

Kolejny cel sprzyjać będzie budowie specjalizacji a zarazem pozytywnie wpływać na jakość życia w MOF. **Trzeci cel** dotyczy bowiem wzmocnienia walorów przyrodniczych – zarówno poprzez inwestycje „twarde”, jak i działania o charakterze „miękkim”.

Opisy celów strategicznych rozpoczynają się od przytoczenia wybranych zapisów analizy SWOT, do których w szczególności odnoszą się planowane kierunki działań (pełna analiza SWOT znajduje się w rozdziale 4.).

5.1. Cel 1. Zwiększenie spójności MOF

Spójność MOF wzmocnienia będzie wielowymiarowo – pod względem technicznym, komunikacyjnym i planistycznym, ale również społecznym. W wymiarze społecznym spójność rozumiana jest dwójako: wewnątrz obszaru – wspieranie partnerstw, wzmocnienie identyfikacji; oraz wewnątrz struktury społecznej – przeciwdziałanie i ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.

Kierunki działań:

- 1.1. Rozwój system transportu
- 1.2. Społeczna integracja
- 1.3 Wprowadzanie e-usług publicznych
- 1.4. Działania na rzecz wspólnego systemu planowania przestrzennego
- 1.5. Stworzenie wspólnego systemu współpracy samorządowej i transgranicznej

Tabela 10. Elementy analizy SWOT, na których bazuje pierwszy cel strategiczny

Mocne strony MOF	Słabe strony MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcje i wydarzenia lokalne oraz ponadlokalne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie – wąski rynek pracy i związane z tym problemy społeczne. • Poziom zdrowia mieszkańców wymagający poprawy. • Presja zabudowy na obszary podmiejskie oraz cenne przyrodniczo.
Szanse dla MOF	Zagrożenia dla MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi ekspresowej S6. • Rozwój systemu kolejowego w regionie, szczególnie połączeń z Trójmiastem. • Rozwój aglomeracji trójmiejskiej – ośrodka usług, rynku zbytu dla towarów i usług. • Zmiany demograficzne (także w aglomeracjach) – zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych. • Współpraca bałtycka. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Zasysanie” ludzi młodych przez Trójmiasto.

Źródło: opracowanie własne

Cel realizowany będzie przede wszystkim przez pięć kierunków działań, wzmocniających różnego rodzaju powiązania – zarówno materialne, jak i niematerialne:

1.1. Rozwój system transportu – spójności MOF służyć będzie poprawa wewnętrznych powiązań drogowych (w tym rowerowych). Lepsze powiązania wewnątrz MOF to zarazem lepsze połączenie zewnętrzne – z regionem. Ten kierunek działań obejmuje także rozwój komunikacji publicznej, której głównym węzłem jest Lębork. System transportowy ma zapewniać sprawny, bezpieczny i możliwie najmniej obciążający środowisko dostęp mieszkańców do głównych ośrodków pracy i usług w obszarze funkcjonalnym. Musi również być elastyczny, tak by służyć też zamierzeniom „sieciowania” atrakcji i wydarzeń w MOF (kierunek działań 2.2.).

1.2. Społeczna integracja – przedsięwzięcia integracyjne dla społeczności MOF. Integracji posłuży wzmocnienie imprez lokalnych i ponadlokalnych, koordynacja i wymiana informacji o ofercie (np. „wspólny kalendarz” imprez). Kierunek obejmuje również wsparcie (kompleksowo na obszarze MOF) dla organizacji pozarządowych działających w tym zakresie. W ten kierunek wpisują się również przedsięwzięcia wobec grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób zależnych i osób potrzebujących wsparcia w aktywizacji zawodowej), również te powiązane z poprawą kapitału ludzkiego oraz dbałością o ofertę dla osób starszych. Jednym z narzędzi realizacji będzie kompleksowa rewitalizacja. Wewnątrz MOF wzmocniona zostanie sieć parterów i instytucji działających na rzecz mieszkańców. Społeczność MOF łączy wspólne dziedzictwo kulturowe – wspierane będą inicjatywy w zakresie kultury, budowy tożsamości lokalnej i wzmocnienia kapitału społecznego.

1.3 Wprowadzanie e-usług publicznych – poprawie dostępności mieszkańców do usług publicznych służyć będzie wprowadzanie w instytucjach z terenu MOF rozwiązań z zakresu elektronicznej administracji, wymiany danych i zdalnej obsługi klienta (w sposób kompleksowy – spójny dla całego

obszaru). Z punktu widzenia całości MOF ważny jest również rozwój e-usług wspierających turystykę i usługi zdrowotne – te zagadnienia również wpisują się w niniejszy kierunek działań.

1.4. Działania na rzecz wspólnego systemu planowania przestrzennego – procesy urbanizacji przenikają przez granice gmin tworzących MOF. Spójności naszego obszaru służyć będzie koordynacja planowania przestrzennego i wdrożenie wspólnych instrumentów planowania.⁵³

1.5. Stworzenie wspólnego systemu współpracy samorządowej i transgranicznej – położenie MOF i jego obecność m.in. w zasięgu Programu Południowy Bałtyk daje szansę na poszerzenie partnerstwa zagranicznego i czerpanie z doświadczeń zewnętrznych. Wartościowe będzie także wykorzystywanie kontaktów krajowych, co już czynią instytucje z MOF Łęborka. Nawiązywaniu partnerstw sprzyja rozwój planowania w układach obszarów funkcjonalnych w całym kraju – wiele takich obszarów, skupionych wokół ośrodków subregionalnych, podziela wyzwania stojące przed Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Łęborka. Instytucje MOF będą występować wspólnie, co pozwoli zoptymalizować organizację i koszty partnerstwa. Zadaniem szczegółowym dla samorządów MOF i ich Partnerów (organizacji) jest wybór dziedzin, w których relacje zewnętrzne będą nawiązywać razem. Ten kierunek działania sprzyjać będzie także wzmocnieniu wspólnej tożsamości.

⁵³ Przykładem instrumentu koordynacji może być na przykład wspólna pracownia urbanistyczna – rozwiązanie wykorzystywane przez grupę gmin podmiejskich w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.

5.2. Cel 2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF

Cel dotyczący konkurencyjności gospodarczej jest odpowiedzią na słabe strony dotyczące gospodarki, jak i mocne strony MOF – przede wszystkim, jego potencjały do rozwoju specjalizacji (Tabela 11). Wykorzystuje zarazem szanse w otoczeniu (m.in. trendy społeczne) oraz, poprzez rozwój gospodarki lokalnej, dąży do ograniczania zagrożeń. W ramach tego celu pod pojęciem konkurencyjności gospodarczej, rozumiana jest także konkurencyjność branży turystycznej oraz usług.

Kierunki działań:

- 2.1. Budowa specjalizacji MOF: „zdrowie i aktywny wypoczynek”
- 2.2. Sieciowanie oferty turystycznej
- 2.3 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej
- 2.4. Wzmacnianie grup producenckich

Tabela 11. Elementy analizy SWOT, na których bazuje drugi cel strategiczny

Mocne strony MOF	Słabe strony MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Warunki przyrodnicze, w tym szczególne wyróżniki – potencjał do specjalizacji w aktywnym wypoczynku. • Ugruntowana pozycja Łeby – głównego węzła w ofercie turystycznej MOF. • Atrakcje i wydarzenia lokalne oraz ponadlokalne. • Potencjał instytucjonalny do rozwijania specjalizacji „zdrowie” (szpital w Lęborku). • Rozwinięta produkcja rolna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie – wąski rynek pracy i związane z tym problemy społeczne. • Brak wspólnego, sieciowego produktu turystycznego i rozpoznawalności obszaru. • Sezonowość turystyki (i nakładająca się sezonowość w rolnictwie). • Poziom zdrowia mieszkańców wymagający poprawy. • Niski poziom współpracy producentów żywności.
Szanse dla MOF	Zagrożenia dla MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi ekspresowej S6. • Rozwój systemu kolejowego w regionie, szczególnie połączeń z Trójmiastem. • Rozwój aglomeracji trójmiejskiej – ośrodka usług, rynku zbytu dla towarów i usług. • Zmiany demograficzne (także w aglomeracjach) – zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych. • Trendy społeczne: aktywny wypoczynek i dbałość o zdrowie. • Sieciowe projekty regionalne, tworzenie regionalnych produktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Zasysanie” ludzi młodych przez Trójmiasto. • Silna konkurencja o inwestorów ze strony obszarów o lepszej dostępności komunikacyjnej.

Źródło: opracowanie własne

Konkurencyjność gospodarcza, przyczyniająca się zarazem do poprawy atrakcyjności zamieszkania, będzie budowana poprzez cztery kierunki działań:

2.1. Budowa specjalizacji MOF: „zdrowie i aktywny wypoczynek” – jest to kierunek działań dla MOF, który w znacznym stopniu przenika inne wspólne kierunki. Przewidziane są tu działania na rzecz wykorzystania potencjałów MOF – przyrodniczego (warunków naturalnych dla wypoczynku) oraz instytucjonalnego (rozwój szpitala w Lęborku). Jest to zarazem wykorzystanie szansy, jaką jest rosnące zapotrzebowanie aglomeracji trójmiejskiej oraz nasilające się trendy społeczne na zdrowie i ekologię.

Po pierwsze, w wymiarze **zdrowia**, ten kierunek działań grupuje przedsięwzięcia mające na celu poszerzanie i poprawę oferty usług medycznych, prozdrowotnych i rehabilitacyjnych oraz poprawę warunków funkcjonowania osób starszych w przestrzeni MOF. Przedsięwzięcia te będą realizowane zarówno z myślą o potrzebach mieszkańców, jaki odbiorców tego typu usług spoza granic obszaru funkcjonalnego.

Po drugie, kierunek działań przewiduje wsparcie dla tworzenia **przestrzeni aktywnego wypoczynku** (np. parków tematycznych, przestrzeni dla sportu, szlaków tematycznych). Uzupełnieniem będzie wsparcie i popularyzacja również przedsięwzięć miękkich w tym zakresie. „Aktywny wypoczynek”

grupuje przedsięwzięcia z zakresu sportu (także amatorskiego), rekreacji oraz aktywności intelektualnej.

2.2. Sieciowanie oferty turystycznej – kierunek ściśle powiązany z budową specjalizacji MOF. Szansą na stworzenie produktu turystycznego jest podejście sieciowe. Głównym ośrodkiem turystycznym (węzłem oferty) jest Łeba, natomiast zadaniem sieciowania jest „rozciągnięcie” atrakcyjności turystycznej na cały MOF. Przedsięwzięcia będą obejmować inwentaryzację obecnych atrakcji i pakietyzowanie oferty oraz wypracowanie wspólnych metod promocji. Projekty realizowane w MOF będą również wykorzystywać regionalne inicjatywy w zakresie turystyki⁵⁴, uzyskując w ten sposób efekt synergii.

2.3. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej – ten kierunek działań stawia na wykorzystanie szansy, jaką daje rozwój aglomeracji trójmiejskiej (rynku zbytu i kooperacji) oraz perspektywa poprawy dostępności (droga S6). Zadaniem dla MOF jest inwentaryzacja i przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym w wymiarze infrastrukturalnym), opracowanie wspólnej oferty, a następnie jej promowanie. Przygotowanie przestrzeni do rozwoju przedsiębiorczości służyć ma równoważeniu sezonowości pracy w turystyce, a także, częściowo – w rolnictwie.

2.4. Wzmacnianie grup producenckich – miejski obszar funkcjonalny Łęborka łączy zagadnienie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa. Wspólnym zadaniem jest wspieranie „usieciowienia” producentów i w niniejszy kierunek działań wpisują się wszystkie przedsięwzięcia do tego dążące. Instytucje działające w MOF, wykorzystując partnerstwa ponadlokalne, będą realizować działania informacyjne i promocyjne w tej dziedzinie oraz angażować się we wsparcie już istniejących inicjatyw grupowych (np. poprzez współorganizację, po skonsultowaniu potrzeb, wydarzeń branżowych z udziałem przedstawicieli nauki).

⁵⁴ Przykłady takich przedsięwzięć opisane są w rozdziale Konkurencja o turystów.

5.3. Cel 3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF

Atrakcyjność przyrodnicza to jedna z podstaw rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka – zarówno dla turystyki, dla budowy specjalizacji „zdrowie i aktywny wypoczynek”, jak i dla atrakcyjności mieszkaniowej. Środowisko naturalne jest zasobem do wykorzystania, a zarazem walorem, który należy chronić. Cel odwołuje się do siedmiu zagadnień wynikających z analizy SWOT (Tabela 12).

Kierunki działań:

- 3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska
- 3.2. Rozwijanie edukacji ekologicznej

Tabela 12. Elementy analizy SWOT, na których bazuje trzeci cel strategiczny

Mocne strony MOF	Słabe strony MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Warunki przyrodnicze, w tym szczególne wyróżniki – potencjał do specjalizacji w aktywnym wypoczynku. • Warunki do produkcji energii odnawialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej i systemach ciepłowniczych. • Presja zabudowy na obszary podmiejskie oraz cenne przyrodniczo.
Szanse dla MOF	Zagrożenia dla MOF
<ul style="list-style-type: none"> • Trendy społeczne: aktywny wypoczynek i dbałość o zdrowie. • Wsparcie publiczne w nowej perspektywie m.in. na ochronę i wykorzystywanie zasobów przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Źródło: opracowanie własne

Trzeci cel strategii MOF – wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF – realizowany będzie przez dwa uzupełniające się kierunki działań:

3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska – ten kierunek działań, sprzyjający zarazem poprawie spójności MOF w wymiarze technicznym, obejmuje rozbudowę i modernizację infrastruktury sieciowej (w tym wodnej, kanalizacyjnej i ciepłej) wraz z infrastrukturą technologiczną potrzebną do jej funkcjonowania oraz jej zaplecza technicznego. Obejmuje także przedsięwzięcia z zakresu ograniczenia emisji (czyli też wykorzystania odnawialnych źródeł energii), ograniczenia zużycia energii oraz zagospodarowania i utylizacji odpadów. Inwestycją na rzecz ochrony środowiska w rozumieniu Strategii MOF są również przedsięwzięcia z zakresu takiego zagospodarowania przestrzeni (koordynowanego w ramach MOF), które przyczynić się będą do zachowania lub odbudowy bioróżnorodności.

3.2. Rozwijanie edukacji ekologicznej – zachowanie bogactwa przyrodniczego to także wiązka działań przyczyniających się do poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym mieszkańców najmłodszych, oraz gości odwiedzających tereny miejskiego obszaru funkcjonalnego. Wspólne podejmowanie tego zagadnienia przez instytucje MOF pozwoli wykorzystać efekt skali i przyczyni się do wzmacniania tożsamości lokalnej. Ten kierunek działań przewiduje przedsięwzięcia edukacyjne („miękkie”) wraz z niezbędnymi do ich realizacji inwestycjami w zaplecze (działania „twarde”).

6. ZAŁOŻENIA REALIZACJI I MONITORINGU STRATEGII

Założenia realizacji i monitoringu Strategii opracowane zostaną po skonsultowaniu zapisów Strategii – celów oraz kierunków działań.

Odpowiedzialność za wdrażanie Strategii spoczywa na Samorządach z obszaru MOF. Zapisy Strategii powodują, że w jej realizacji mogą, a nawet powinni, uczestniczyć również ich partnerzy – w tym organizacje pozarządowe. Rolą Samorządów jest więc także animowanie partnerstw i włączanie partnerów w realizację działań. Tym bardziej, że kierunki zapisane w Strategii zakładają właśnie wzmacnianie więzi instytucjonalnych.

Strategia wypracowana została poprzez porozumienie sześciu Samorządów gminnych oraz Starostwa Powiatowego – oznacza to równe uczestnictwo tych podmiotów w planowaniu wspólnych przedsięwzięć MOF, ale też współodpowiedzialność za aktywną realizację.

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka realizowana będzie przede wszystkim za pomocą środków:

- własnych – z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- pozyskiwanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014-2020, w tym poprzez instrument Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT),
- pozyskiwanych z krajowych programów operacyjnych (m.in. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020)
- prywatnych – na drodze partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

Jednym z narzędzi realizacji Strategii MOF są przedsięwzięcia wynegocjowane w ramach Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych – instrumentu finansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014-2020. Przedsięwzięcia te są silnie umocowane w zapisach Strategii MOF – ich zestawienie zawiera Załącznik 1.

7. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Niniejszy rozdział to zestawienie celów i/lub kierunków (ew. priorytetów) wyznaczonych przez dokumenty krajowe i regionalne z zamierzeniami Strategii MOF. W przypadku zapisów odnoszących się do działań na poziomie regionalnym, zestawienie należy rozumieć jako wskazanie zbieżności zamierzeń.

7.1. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa

Cele strategiczne	Cele strategiczne MOF
1. Zwiększanie konkurencyjności gospodarki;	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
2. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej;	1. Zwiększenie spójności MOF
3. Podnoszenie sprawności i efektywności państwa.	-

Kierunku działań	Kierunki działań MOF
1.1. Ulepszenie infrastruktury w zakresie badań i innowacji w sektorze nauki i przedsiębiorstw;	-
1.2. Rozwój kadry sektora B+R;	-
1.3. Umiejdzynarodowienie polskiej nauki, w tym powstawanie międzynarodowych agend badawczych w Polsce;	-
1.4. Transfer wiedzy i innowacji do gospodarki;	-
1.5. Wzrost skali działalności przedsiębiorstw;	2.4., 2.1., 2.2.
1.6. Wzrost produktywności przedsiębiorstw;	-
1.7. Dywersyfikacja działalności i nowe modele biznesowe;	2.4.
1.8. Zwiększenie zastosowania TIK w MŚP;	-
1.9. Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowych;	-
1.10. Poprawa jakości kształcenia;	-
1.11. Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy;	-
1.12. Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach;	-
1.13. Poprawa szans na zatrudnienie osób poszukujących pracy nieaktywnych zawodowo;	1.2.
1.14. Poprawa adaptacyjności osób aktywnych zawodowo i pracodawców, w szczególności przedsiębiorstw sektora MŚP;	-
1.15. Poprawa zdrowia zasobów pracy;	2.1.
1.16. Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki;	3.1.
1.17. Zwiększenie udziału OZE;	3.1.
1.18. Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich;	-
1.19. Zmniejszenie wrażliwości obszarów i sektorów wrażliwych na zmiany klimatu;	-
1.20. Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami;	-
1.21. Zachowanie efektywności wykorzystania zasobów;	-
1.22. Zmniejszenie presji na środowisko naturalne;	3.1., 3.2., 1.1.
1.23. Zwiększenie dostępności transportowej kraju w układzie europejskim;	-
1.24. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemu transportowego;	-

1.25. Rozwój alternatywnych form transportu;	1.1.
1.26. Usprawnienie infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej energii elektrycznej i gazu ziemnego (w tym budowa i rozbudowa terminala LNG);	-
1.27. Poprawa zdolności do magazynowania energii elektrycznej i gazu ziemnego;	-
2.1. Aktywna integracja społeczna	1.2.
2.2. Integracja usług różnych służb publicznych;	-
2.3. Wsparcie ekonomii społecznej i miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych;	-
2.4. Poprawa dostępu do niedrogich usług publicznych;	-
2.5. Wzrost udziału wsparcia w formie usług niestacjonarnych;	-
2.6. Kompleksowa rewitalizacja;	-
2.7. Poprawa szans rozwojowych i zwiększenie spójności społecznej na obszarach peryferyjnych;	1.2.
2.8. Zwiększenie wewnątrzregionalnej dostępności transportowej;	1.1.
2.9. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemu transportowego;	-
2.10. Rozwój alternatywnych form transportu;	1.1.
3.1. Poprawa jakości regulacji (prawa);	-
3.2. Poprawa jakości obsługi w administracji publicznej;	1.3.
3.3. Poprawa jakości działania wymiaru sprawiedliwości;	-
3.4. Poprawa jakości zarządzania strategicznego i finansowego;	1.4.
3.5. Wzmocnienie zastosowania TIK w usługach publicznych.	1.3.

7.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020⁵⁵

Osie priorytetowe	Cele strategiczne MOF
1. Komerccjalizacja wiedzy	-
2. Przedsiębiorstwa	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
3. Edukacja	-
4. Kształcenie zawodowe	-
5. Zatrudnienie	1. Zwiększenie spójności MOF; 2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
6. Integracja	1. Zwiększenie spójności MOF
7. Zdrowie	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF (2.1. Budowa specjalizacji MOF: zdrowie i aktywny wypoczynek); 1. Zwiększenie spójności MOF (1.3. Wprowadzanie e-usług publicznych)
8. Konwersja	1. Zwiększenie spójności MOF (1.2. Społeczna integracja); 2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF (2.2. Sieciowanie oferty turystycznej)
9. Mobilność	1. Zwiększenie spójności MOF (1.1. Rozwój systemu transportu)
10. Energia	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF (3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska)

⁵⁵ projekt cci 2014PL16M2OP011.

11. Środowisko	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF
----------------	---

7.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Kierunki działań	Kierunki działań MOF
1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja obszarów funkcjonalnych	-
1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi	2.1, 2.3.
1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne	-
2.1. Wzmacnianie spójności w wymiarze krajowym	-
2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe	-
2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	-
2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE	-
2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności	1.1.
3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej	-
3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym właściwe ich ukierunkowanie terytorialne	-
3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania	-
3.4. Wzmocnienie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej	1.2., 1.5.

7.4. Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do 2020 roku

Cele strategiczne	Cele strategiczne MOF
1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia;	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu;	-
3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich;	1. Zwiększenie spójności MOF
4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;	1. Zwiększenie spójności MOF
5. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.	1. Zwiększenie spójności MOF

7.5. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Cele operacyjne	Cele strategiczne MOF
1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	-
1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
2.1. Wysoki poziom zatrudnienia	1. Zwiększenie spójności MOF
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	1. Zwiększenie spójności MOF
2.3. Efektywny system edukacji	-
2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
3.1. Sprawny system transportowy	1. Zwiększenie spójności MOF
3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF
3.3. Dobry stan środowiska	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF

Kierunki działań	Kierunki działań MOF
1.1 Upowszechnienie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki	-
1.2. Wsparcie inicjatyw klastrowych i przedsięwzięć realizowanych przez klastry;	2.2., 2.4.
1.3. Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw;	-
1.4. Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych;	2.3.
1.5. Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, w tym sieci o bardzo wysokiej przepustowości;	-
1.6. Umiejdzynarodowienie uczelni wyższych i eksport usług edukacyjnych;	-
1.7. Współpraca międzyuczelniana w ramach regionu;	-
1.8. Współpraca uczelni wyższych i pracodawców dla poprawy jakości kształcenia;	-
1.9. Wsparcie subregionalnych ośrodków szkolnictwa zawodowego;	-
1.10. Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych;	2.1., 2.2.
1.11. Stworzenie rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej;	2.1., 2.2., 1.2
2.1. Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych;	1.2
2.2. Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw;	-
2.3. Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego;	-
2.4. Systemowe wzmocnianie potencjału organizacji pozarządowych;	-
2.5. Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych;	1.2., 3.2.
2.6. Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji;	1.2.
2.7. Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych;	-
2.8. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;	-
2.9. Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3;	-
2.10. Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych);	-
2.11. Poprawa dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych;	2.1.

2.12. Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych;	-
3.1. Rozwój systemów transportu zbiorowego;	1.1.
3.2. Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe z regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem;	1.1.
3.3. Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu;	1.1.
3.4. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej;	3.1.
3.5. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	3.1.
3.6. Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi;	3.1.
3.7. Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń;	-
3.8. Rozwój systemów odbioru odpadów i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych;	3.1.
3.9. Ograniczanie zagrożeń powodziowych;	-
3.10. Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych;	3.1.
3.11. Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej;	3.1., 3.2.
3.12. Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych;	-

7.6. Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej „Pomorska Podróż”

Cele szczegółowe	Cele strategiczne MOF
1. Zachowanie i turystyczne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego;	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF
2. Całoroczna, sieciowa, kompleksowa oferta, wzmacniająca wizerunek regionu;	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF

Kierunki działań	Kierunki działań MOF
1.1.1 Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych;	-
1.2.1 Turystyczne udostępnienie obszarów cennych krajobrazowo i przyrodniczo;	2.2., 3.1.
2.1.1. Kreowanie powszechnej dostępności przestrzeni;	2.1.
2.1.2. Inwestycje o wysokiej randze, wzbogacające atrakcyjność;	-
2.1.3. Podniesienie jakości pasa nadmorskiego;	-
2.2.1. Budowa wysokiej jakości oferty kulturalnej i turystycznej regionu;	2.1., 2.2.
2.3.1. Kreowanie marki województwa pomorskiego;	-
2.3.2. Profesjonalizacja działań promocyjnych;	2.2.

7.7. Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu „Mobilne Pomorze”

Cele szczegółowe	Cele strategiczne MOF
1. Rozwinięty i efektywny system publicznego transportu zbiorowego;	1. Zwiększenie spójności MOF

2. Sieć drogowa wzmacniająca dostępność i spójność regionu;	1. Zwiększenie spójności MOF
3. Węzły multimodalne dobrze powiązane z systemem transportowym;	-

Kierunki działań	Kierunki działań MOF
1.1.1. Infrastruktura liniowa regionalnego transportu zbiorowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą;	-
1.1.2. Infrastruktura liniowa miejskiego (w tym aglomeracyjnego) transportu zbiorowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą;	1.1.
1.1.3. Węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego;	1.1.
1.1.4. Infrastruktura transportu rowerowego stanowiąca dojazd do węzła integracyjnego;	1.1.
1.2.1. Zakup i modernizacja taboru transportu zbiorowego;	1.1.
1.2.2. Rozwój innowacyjnych systemów poprawiających konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego;	1.1.
1.2.3. Koordynacja publicznego transportu zbiorowego w skali regionalnej, metropolitalnej i miejskiej;	1.1.
1.2.4. Promocja transportu zbiorowego;	-
2.1.1. Poprawa dostępności transportowej ośrodków regionalnych i subregionalnych do Trójmiasta, a także pomiędzy nimi;	-
2.1.2. Przebudowa i budowa połączeń sieci uliczno-drogowej do Trójmiasta, poprawiającej jego dostępność zewnętrzną;	-
2.2.1. Przebudowa istniejących dróg lokalnych stanowiących dowiązanie do sieci dróg krajowych w sieci TEN-T;	-
2.2.2. Poprawa dostępności do miast powiatowych z ich otoczeniem funkcjonalnym;	1.1.
2.3.1. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;	-
2.3.2. Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych;	-
3.1.1. Inwestycje w infrastrukturę łączącą węzły multimodalne z systemem transportowym;	-
3.1.2. Zwiększenie roli niskoemisyjnych środków transportu w obsłudze węzłów multimodalnych;	-
3.2.1. Poprawa funkcjonowania węzłów multimodalnych;	-
3.2.2. Rozwój węzłów multimodalnych i centrów logistycznych;	-

7.8. Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska „Ekoefektywne Pomorze”

Cele szczegółowe	Cele strategiczne MOF
1. Bezpieczeństwo energetyczne i poprawa efektywności energetycznej;	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF
2. Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie zagrożeniom i zarządzanie ryzykiem;	-
3. Zrównoważone gospodarowanie zasobami oraz poprawa środowiskowych warunków życia;	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF

Priorytety	Kierunki działań MOF
1.1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii z niezbędną infrastrukturą oraz dywersyfikacja dostaw paliw i surowców energetycznych	3.1.

1.2. Poprawa efektywności energetycznej	3.1.
1.3. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	3.1.
2.1. Ograniczenie zagrożeń naturalnych	-
2.2. Racjonalizacja gospodarowania przestrzenią	2.1., 3.1.
3.1. Poprawa stanu środowiska	3.1.
3.2. Ochrona różnorodności biologicznej	3.1
3.3. Kształtowanie świadomości i postaw społecznych, wykorzystanie aktywności i dialogu w ochronie środowiska	3.2.

7.9. Regionalny Program Strategiczny w zakresie ochrony zdrowia „Zdrowie dla Pomorzan”

Cele szczegółowe	Cele strategiczne MOF
1. Wysoki poziom kompetencji zdrowotnych ludności;	2.1.
2. Bezpieczeństwo pacjentów i efektywność regionalnego systemu zdrowia;	2.1.
3. Wyrównany dostęp do usług zdrowotnych;	-

Kierunki działań	Kierunki działań MOF
1.1. Promocja zdrowia	2.1.
1.2. Programy zdrowotne	-
2.1. Systemy informatyczne i telemedyczne	2.1.
2.2. Jakość i ekonomizacja podmiotów leczniczych	2.1.
3.1. Specjalistyczna kadra medyczna	-
3.2. Kompleksowa opieka nad pacjentem	-
3.3. Zasoby sieci leczenia ambulatoryjnego i stacjonarnego	-

7.10. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Cele strategiczne	Cele strategiczne MOF
1. Powiązanie województwa z Europą, w tym przede wszystkim z Regionem Bałtyckim;	-
2. Wzrost konkurencyjności i efektywności gospodarowania przestrzenią;	1. Zwiększenie spójności MOF
3. Osiągnięcie warunków i jakości życia mieszkańców zbliżonych do średniej europejskiej;	2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF
4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktur i wartości;	3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF
5. Podwyższenie walorów bezpieczeństwa i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych.	-

8. LITERATURA

Atrakcyjność Inwestycyjna Województw i Podregionów Polski, IBnGR 2013

Domański B., *Kapitał zagraniczny w przemyśle Polski*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001.

Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

IRWIR PAN 2014, *Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap I Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w 2010 roku*, Warszawa 2014.

Józef Borzyszkowski (red.), *Dzieje Lęborka*, Instytut Kaszubski w Gdańsku, Gdańsk 2009.

Józef Lindemajer, Teresa Machura (red.), *Dzieje Lęborka*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1982.

Planowanie przestrzenne w rozwoju zrównoważonym – Inspiracje projektu EcoRegion, Gdańsk 2012

Poradnik dotyczący realizacji wsparcia dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, MRR, Warszawa, 2009.

Prognoza Oddziaływania Na Środowisko Projektu Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2014-2020, 2014.

Program polskiej energetyki jądrowej, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014.

Szmigiel-Rawska K., Dziemianowicz W., Szlachta J., (red.), *Samorząd lokalny w sieciach gospodarczych*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2010.

Udział Polski w 7. Programie Ramowym, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, Warszawa 2012.

Identyfikacja potrzeb rozwojowych infrastruktury transportu w miastach woj. Pomorskiego w aspekcie kształtowania polityki miejskiej, Fundacja Rozwoju Inżynierii Lądowej na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2011.

Guzik R. (red), *Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego w świetle relacji przestrzennych i dostępności komunikacyjnej*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2012

Plan lokalnego rozwoju Miasta Łeba (2004-2013), Łeba 2004

Plan strategiczny Gminy Wicko 2000-2010, Wicko 2010

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P), Gdańsk 2004.

Strategia rozwoju Gminy Łęczycze na lata 2010-2025, Łęczycze 2010

Strategia rozwoju Gminy Nowa Wieś Lęborska na lata 2010-2010, Nowa Wieś Lęborska 2010

Strategia rozwoju Miasta Lęborka 2004-2012, Lębork 2004 oraz wstępne wersje aktualizowanego dokumentu

Strategia rozwoju powiatu lęborskiego – aktualizacja na lata 2007-2013, Lębork 2007

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Cewice do 2015 roku, Cewice 2002

Strategii Rozwoju Powiatu Lęborskiego aktualizacja na lata 2014-2020 – konsultowany projekt

9. ZAŁĄCZNIK 1 – PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE W RAMACH ZPT

Załącznik ukończony zostanie po skonsultowaniu zapisów Strategii – celów oraz kierunków działań.

W tym miejscu przewidziany jest również krótki opis przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach ZPT. Przedsięwzięcia w tabeli – parafowane dn. 16 lipca 2014 r. w Gdańsku.

Tabela 13. Przedsięwzięcia ZPT a Strategia MOF

Przedsięwzięcie	Cele i kierunki działań Strategii MOF
<p>Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców MOF Lęborka</p> <p>Zadanie 1. Wsparcie psychologiczno-społeczne (współpraca z NGO)</p> <p>Zadanie 2. Efektywne poradnictwo zawodowe poprzez Indywidualne Plany Działania (we współpracy z organizacjami pracodawców, inkubatorami przedsiębiorczości i NGO)</p> <p>Zadanie 3. Szkolenia wypracowane w Indywidualnym Planie Działania (współpraca z Cechami i Izdami Rzemiosł oraz Centrum Kształcenia Praktycznego - CKZiU)</p> <p>Zadanie 4. Staże</p> <p>Zadanie 5. Wsparcie adaptacyjne pracownika.</p> <p>Zadanie 6. Działania mające na celu pomiar efektywności wsparcia.</p> <p>Zadanie 7. Profilaktyka wykluczenia społecznego</p> <p>Zadanie 8. Formalne potwierdzanie kwalifikacji osób biernych zawodowo oraz wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie spójności MOF</p> <p>Kierunek działań 1.2. Społeczna integracja</p>
<p>Wdrożenie interoperacyjnych systemów informatycznych</p> <p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest wdrożenie systemów informatycznych w SPS ZOZ w Lęborku poprzez rozbudowę systemu obsługi informatycznej wszystkich procesów związanych z funkcjonowaniem szpitala wraz z zakupem sprzętu komputerowego. Rozbudowa posiadanego przez szpital oprogramowania aplikacyjnego do najnowszej dostępnej wersji w celu spełnienia wymogów Elektronicznej Dokumentacji Medycznej, stworzenie e-Platformy dla Pacjentów i Kontrahentów SPS ZOZ w Lęborku.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie spójności MOF</p> <p>Kierunek działań 1.2. Społeczna integracja</p> <p>Cel strategiczny 2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF</p> <p>Kierunek działań 2.1. Budowa specjalizacji MOF: „zdrowie i aktywny wypoczynek”</p>
<p>Zapobieganie niekorzystnym następstwom chorób cywilizacyjnych</p> <p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego oraz rozwój działalności w zakresie psychiatrii, a także przeprowadzenie działania profilaktycznego wśród populacji MOF Lębork. W ramach Centrum Zdrowia Psychicznego planuje się powołanie zespołu środowiskowego dla MOF Lębork i powiatów ościennych posiadającego zaplecze ludzkie i infrastrukturalne, umożliwiające realizację u każdego zakwalifikowanego do tej formy wsparcia pacjenta 1-3 wizyt tygodniowo.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie spójności MOF</p> <p>Kierunek działań 1.2. Społeczna integracja</p> <p>Cel strategiczny 2. Poprawa konkurencyjności gospodarczej MOF</p> <p>Kierunek działań 2.1. Budowa specjalizacji MOF: „zdrowie i aktywny wypoczynek”</p>
<p>Budowa węzła integrującego podsystemy transportu zbiorowego i indywidualnego (Lębork)</p>	<p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie spójności MOF</p> <p>Kierunek działań 1.1. Rozwój system transportu</p>

<ul style="list-style-type: none"> • budowa bezpłatnych parkingów „Park&Ride” w obrębie dworca kolejowego wraz z przystankami komunikacji zbiorowej, • przebudowa dróg dojazdowych w obrębie węzła integracyjnego wraz z systemem ścieżek rowerowych stanowiących połączenie gmin ościennych z węzłem, • rozbudowie tunelu pieszego na stacji kolejowej, • zakup ekologicznych autobusów, • uruchomienie pętli Miejskiego Transportu Zbiorowego na trasie Lębork-Kisewo-Łęczyce-Lębork stanowiącego połączenie gmin ościennych z węzłem. 	
<p>Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej</p> <p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie gminy Nowa Wieś Lęborska, Łęczyce oraz w mieście Lębork.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF</p> <p>Kierunek działań 3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska</p>
<p>Modernizacja źródeł energii cieplnej</p>	<p>Cel strategiczny 3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF</p> <p>Kierunek działań 3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska</p>
<p>Rozbudowa ZZO „Czysta Błękitna Kraina”⁵⁶:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa kompostowni, • rozbudowa sortowni. 	<p>Cel strategiczny 3. Wzmocnienie walorów przyrodniczych MOF</p> <p>Kierunek działań 3.1. Inwestycje na rzecz ochrony środowiska</p>

Zródło: opracowanie własne

⁵⁶ Zakład Zagospodarowania Odpadów Czarnówko.